

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ**

**ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
«Στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων»**

Διδάσκων καθηγητής: Ανδρέας Δημητρόπουλος

Μάθημα : Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου

Επώνυμο: Μπανταβάνου

Όνομα : Αθανασία

A.M. :1340200100378

ΑΘΗΝΑ 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
1.1 Έννοια συνταγματικών δικαιωμάτων.....	4
1.2 Αντικείμενο των συνταγματικών δικαιωμάτων.....	4
1.3 Διάκριση των δικαιωμάτων.....	4
1.4 Έννοια πολιτικών δικαιωμάτων.....	5
1.5 Περιεχόμενο πολιτικών δικαιωμάτων.....	5
1.6 Διαστάσεις πολιτικών δικαιωμάτων.....	6
α. Η αμυντική διάσταση των πολιτικών δικαιωμάτων.....	6
β. Η προστατευτική διάσταση των πολιτικών δικαιωμάτων.....	6
γ. Η διασφαλιστική διάσταση των πολιτικών δικαιωμάτων.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
2.1. Κατάργηση του συνταγματικού δικαιώματος.....	8
2.2 Μη αναγνώριση του δικαιώματος.....	8
2.3 Διαφορά κατάργησης και έκπτωσης.....	8
2.4 Πότε επιτρέπεται η αποστέρηση δικαιώματος.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	
3. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ.....	10
3.1 Αποκλεισμός από δικαίωμα συμμετοχής σε πολιτικά κόμματα.....	11
4. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΙΝ.....	12
4.1 Η στέρηση του δικαιώματος της ψήφου.....	13
i) Στέρηση λόγω πνευματικής ή σωματικής αναπηρίας.....	14
ii) Στέρηση λόγω ηθικής αναξιοτήτας.....	14
4.2 Πρόσωπα που είτε δυσχεραίνονται να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα, είτε μέχρι πρόσφατα στερούνταν την δυνατότητα άσκησης του....	16
i) Εκτός επικρατείας εκλογείς.....	16
ii) Κρατούμενοι.....	17

iii) Πολίτες που κατοικούν σε άλλον τόπο από αυτόν που ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα.....	18
5. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΣΘΑΙ.....	19
5.1 Κωλύματα εκλογιμότητας.....	20
5.2 Τα κοινοβουλευτικά ασυμβίβαστα και η αυτοδίκαιη έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα.....	21
i) Αυτοδίκαιη έκπτωση του βουλευτή από το αξίωμα του λόγω ασυμβίβαστου που υφίσταται κατά τον χρόνο εκλογής.....	21
ii) Αυτοδίκαιη έκπτωση του βουλευτή από το αξίωμα του λόγω ασυμβίβαστου που ανακύπτει μετά τον χρόνο της εκλογής.....	23
iii) Αυτοδίκαιη έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα λόγω επιγενομένης απώλειας προσόντος του εκλογέα.....	24
iv) Έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα λόγω παράβασης του ανώτατου ορίου εκλογικών δαπανών και διατάξεων σχετικών με την απαγόρευση μορφών προεκλογικής προβολής.....	24
5.3 ΠΩΣ ΝΟΕΙΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ, Η ΑΥΤΟΔΙΚΑΙΗ ΕΚΠΤΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΑΞΙΩΜΑ.....	25
5.4 ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.....	25
i) Προσόντα εκλογής και θητεία του ΠτΔ.....	25
ii) Ποινική ευθύνη και στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων του ΠτΔ.....	26
6. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΘΕΣΕΙΣ.....	27
6.1 ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	
7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗΣ.....	31
8. Η ΣΤΕΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΩΣ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΗ ΠΟΙΝΗ.....	32
8.1 ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ –ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	34
9. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗΣ.....	34
10. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ.....	35
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	36
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	38
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	49

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα συνταγματικά δικαιώματα αποτελούν τις ,κατά την αντίληψη του συντακτικού νομοθέτη, βασικές εξειδικεύσεις της ανθρώπινης αξίας. Κάθε άνθρωπος έχει τη γενική ικανότητα να είναι φορέας συνταγματικών δικαιωμάτων. Όσον αφορά όμως συγκεκριμένα στα πολιτικά δικαιώματα, που αφορούν την παρούσα εργασία, υπάρχουν ορισμένες κατηγορίες προσώπων που, υπό ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις, στερούνται των δικαιωμάτων τους αυτών. Έτσι, οι ελευθερίες και τα δικαιώματα που είναι στοιχειώδη για την άσκηση πολιτικής δραστηριότητας κατοχυρώνονται συνταγματικά μόνο για τους Έλληνες πολίτες.

Η παρούσα εργασία έχει ως κύριο στόχο της τον προσδιορισμό των προϋποθέσεων κάτω από τις οποίες αφαιρούνται τα πολιτικά δικαιώματα από κάποιο άτομο. Αφού προηγηθεί μια προσέγγιση της έννοιας των δικαιωμάτων γενικότερα και των πολιτικών δικαιωμάτων ειδικότερα θα αναφερθούν και κάποιες ειδικότερες περιπτώσεις στέρησης πολιτικών δικαιωμάτων.

Πρόκειται για ένα ουσιαστικής σημασίας θέμα το οποίο ,όμως, δεν απασχολεί αρκετά συχνά τους νομικούς. Και αυτό γιατί οι συνθήκες κάτω από τις οποίες στερούνται τα πολιτικά δικαιώματα είναι περιορισμένες και αρκετά δυσεύρετες. Αποτελούν εξειδικευμένες περιπτώσεις οι οποίες δεν άπτονται του γενικού ενδιαφέροντος και σπανίως παρουσιάζονται στην καθημερινή ζωή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 Έννοια συνταγματικών δικαιωμάτων

Συνταγματικά δικαιώματα είναι τα παρεχόμενα στα άτομα και ως μέλη του κοινωνικού συνόλου θεμελιώδη, πολιτικά κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα, τα οποία αποτελούν τις κατά την αντίληψη του συντακτικού νομοθέτη βασικές εξειδικεύσεις της ανθρώπινης αξίας και των οποίων το αμυντικό περιεχόμενο στρέφεται κατά της κρατικής και κάθε άλλης εξουσίας, το προστατευτικό περιεχόμενο στρέφεται μόνον προς το κράτος αξιώνοντας την παροχή βοήθειας για την απόκρουση κάθε απειλής, το δε εξασφαλιστικό, εφόσον αναγνωρίζεται, στρέφεται επίσης προς το κράτος, αξιώνοντας την παροχή των απαραίτητων μέσων για την άσκηση του δικαιώματος¹.

Τα συνταγματικά δικαιώματα είναι διατυπωμένα στο κείμενο του Συντάγματος γι' αυτό δεν μπορούν να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν με τη συνήθη διαδικασία και παρέχουν επιπλέον εγγυήσεις στον πολίτη.

1.2 Αντικείμενο των συνταγματικών δικαιωμάτων

Αντικείμενο των συνταγματικών δικαιωμάτων είναι η γενικότερη προστασία διαφόρων βασικών εκφάνσεων της ανθρώπινης ζωής. Αξιώνεται σεβασμός της ανθρώπινης αξίας τόσο από το κράτος, όσο και από κάθε άλλο τρίτο άτομο. Κοινωνικό άτομο είναι το άτομο εκείνο που υποχρεούται να σέβεται την ανθρώπινη αξία.²

1.3 Διάκριση των δικαιωμάτων

Η κλασική διάκριση των θεμελιωδών δικαιωμάτων διατυπώθηκε από τον Γερμανό νομομαθή Georg Jellinek (1851-1911). Αποτελείται από τρεις κατηγορίες : την αποθετική (status negativus), τη θετική (status

¹ Δημητρόπουλος Α. , Συνταγματικά Δικαιώματα, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου, Τόμος III, Ι΄ Έκδοση, Αθήνα 2004, σελ.5.

² άρθρο 25 παρ. Σ

positivus), και την ενεργό κατάσταση (status activus) που αντιστοιχούν στις ατομικές ελευθερίες (ατομικά δικαιώματα), τις αξιώσεις κρατικών παροχών (κοινωνικά δικαιώματα) και τα πολιτικά δικαιώματα.³

1.4 Έννοια πολιτικών δικαιωμάτων

Πολιτικά δικαιώματα είναι εκείνα που στρέφονται προς το κράτος και παρέχουν στους πολίτες αξίωση ενεργητικής συμμετοχής (status activus) στην άσκηση της κρατικής εξουσίας. Στο περιορισμένο αντικρατικό περιεχόμενο των ατομικών δικαιωμάτων δεν ήταν δυνατό να συμπεριληφθεί ο συμμετοχικός, ενεργητικός χαρακτήρας των πολιτικών δικαιωμάτων. Η κλασική νομική θεωρία, διέκρινε ανάμεσα στα ατομικά και στα πολιτικά δικαιώματα. Τα ατομικά δικαιώματα περιέχουν αξίωση αποχής, ενώ τα πολιτικά δικαιώματα αξίωση συμμετοχής στην άσκηση της κρατικής εξουσίας και προσδιορίζουν τον status activus του ατόμου. Χαρακτηριστικό γνώρισμα των πολιτικών δικαιωμάτων είναι η σύνδεσή τους με την πολιτική εξουσία και από την άποψη αυτή αποτελούν «ιδιαίτερη ομάδα» συνταγματικών δικαιωμάτων.⁴

1.5 Περιεχόμενο πολιτικών δικαιωμάτων

Το περιεχόμενο των πολιτικών δικαιωμάτων, όπως άλλωστε και των δικαιωμάτων των άλλων δύο κατηγοριών, έχει τρεις μικρότερες διαστάσεις: την αμυντική, την προστατευτική, και την εξασφαλιστική/διεκδικητική διάσταση. Κάθε πολιτικό δικαίωμα λοιπόν δεν περιέχει μόνο αξίωση συμμετοχής, αλλά και αξίωση εξασφάλισης και αξίωση προστασίας. Η διάκριση των δικαιωμάτων στις παραπάνω κατηγορίες δεν σημαίνει βέβαια ότι δεν υφίσταται κάποια αλληλεξάρτηση μεταξύ τους. Χωρίς την ύπαρξη των ατομικών δικαιωμάτων και την άσκησή τους δεν θα μπορούσε να λάβει χώρα η

³ Δαγτόγλου Π., Ατομικά Δικαιώματα Α', Αθήνα-Κομοτηνή 1991, σελ.53.

⁴ Δημητρόπουλος Α. , Συνταγματικά Δικαιώματα, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου, Τόμος III, Ι' Έκδοση, Αθήνα 2004, σελ. 49.

ελεύθερη και ίση συμμετοχή στις εκλογικές και άλλες πολιτικές διαδικασίες καθώς και η εναλλαγή των φορέων της κρατικής εξουσίας.⁵

1.6 Διαστάσεις πολιτικών δικαιωμάτων

α. Η αμυντική διάσταση των πολιτικών δικαιωμάτων

Το αμυντικό περιεχόμενο των πολιτικών δικαιωμάτων, όπως και κάθε συνταγματικού δικαιώματος συνίσταται στην απόκρουση των προσβολών, οι οποίες είναι δυνατό να τελούνται δια πράξεως ή δια παραλείψεως. Το αμυντικό περιεχόμενο των πολιτικών δικαιωμάτων, όπως και κάθε συνταγματικού δικαιώματος στρέφεται κατά της κρατικής και ιδιωτικής εξουσίας, δημιουργώντας αξίωση απόχης από οποιαδήποτε ενέργεια συνιστά προσβολή του.

β. Η προστατευτική διάσταση των πολιτικών δικαιωμάτων

Το προστατευτικό περιεχόμενο των πολιτικών δικαιωμάτων στρέφεται αποκλειστικά προς το κράτος σε αντίθεση με το αμυντικό περιεχόμενο, το οποίο στρέφεται κατά του κράτους και των ιδιωτών. Το προστατευτικό περιεχόμενο συνίσταται στην άρση της προσβολής και την αποκατάσταση του δικαιώματος με την επαναφορά του στην πριν την προσβολή κατάσταση.

γ. Η διασφαλιστική διάσταση των πολιτικών δικαιωμάτων

Το διασφαλιστικό περιεχόμενο των πολιτικών δικαιωμάτων αποσκοπεί στην διασφάλιση της θέσης, την οποία κατέχει ο δικαιούχος ή φορέας του δικαιώματος και την βελτίωση των συνθηκών άσκησης του. Το διασφαλιστικό περιεχόμενο των πολιτικών δικαιωμάτων διακρίνεται στο εξασφαλιστικό και διεκδικητικό περιεχόμενο. Το τελευταίο εξ αυτών, δηλαδή το διεκδικητικό περιεχόμενο, προβλέπεται ρητά στο Σύνταγμα και

⁵ Δαγτόγλου Π., Ατομικά Δικαιώματα, 2005, σελ. 74.

συνίσταται στην εκ μέρους του φορέα του δικαιώματος διεκδίκηση της πραγμάτωσης του εξασφαλιστικού περιεχομένου αυτού (ενν. του δικαιώματος).

Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν εύκολα ότι τα πολιτικά δικαιώματα τελούν προς τις ατομικές ελευθερίες σε σχέση αλληλεπίδρασης. Παρά την αλληλοσυνάρτηση αυτή θα πρέπει όμως να επισημάνουμε ότι η αναγνώριση και η κατοχύρωση των δικαιωμάτων των τριών κατηγοριών δεν υπήρξε ιστορικά ταυτόχρονη. Κατά κανόνα προηγήθηκε η αναγνώριση των ατομικών ελευθεριών, ακολούθησαν τα πολιτικά δικαιώματα και τελευταία περιλήφθηκαν στα συντάγματα και κοινωνικές αξιώσεις. Η ακολουθία όμως αυτή δεν ήταν πάντοτε και σε όλα τα κράτη συνεπής. Έτσι, σε πολλές χώρες προηγήθηκε η κατοχύρωση των πολιτικών δικαιωμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 Κατάργηση του συνταγματικού δικαιώματος

Κατάργηση (δευτερογενής στέρηση) είναι η πλήρης συρρίκνωση του περιεχομένου του δικαιώματος. Η κατάργηση αποτελεί τον έσχατο «περιορισμό» του δικαιώματος. Το δικαίωμα περιορίζεται τόσο πολύ ώστε πλέον, δεν υπάρχει, εξαφανίζεται, δηλαδή καταργείται.

Το ισχύον Σύνταγμα δεν προβλέπει γενική έκπτωση από περισσότερα θεμελιώδη δικαιώματα αλλά το περιορίζει σε ένα δικαίωμα.

2.2 Μη αναγνώριση του δικαιώματος

Μη αναγνώριση αντίθετα σημαίνει την μη απονομή του δικαιώματος (πρωτογενής στέρηση).

2.3 Διαφορά κατάργησης και έκπτωσης

Η διαφορά κατάργησης και μη αναγνώρισης είναι ότι κατάργηση σημαίνει την αφαίρεση του δικαιώματος που έχει ήδη απονεμηθεί ενώ μη αναγνώριση σημαίνει την απονομή του δικαιώματος. Η διάκριση αυτή –η οποία είναι απαραίτητο να γίνεται– δεν απαγορεύει την χρησιμοποίηση του «κατάργηση» με ευρύτερη έννοια, ώστε να συμπεριλαμβάνει και την μη αναγνώριση. Στο σύνταγμα μας προβλέπεται στο αρθρ.4 παρ.3 εδ. στην απώλεια της ελληνικής ιθαγένειας ως κατάργηση, ως έκπτωση από το δικαίωμα, στο 23 παρ. 2 εδ β, που αναφέρεται στο δικαίωμα της απεργίας και είναι η μη αναγνώριση του δικαιώματος στους δικαστικούς και στα σώματα ασφαλείας.

Δεν συνιστά κατάργηση αλλά ούτε και προσωρινή στέρηση η απαγόρευση εφ' άπαξ άσκησης δικαιώματος, η οποία αποτελεί ειδική μορφή περιορισμού.⁶ Στέρηση δικαιωμάτων προβλέπεται ως ποινή στο

⁶ Δημητρόπουλος Α., Συνταγματικά Δικαιώματα, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου, Τόμος III, Ι΄ Έκδοση, Αθήνα 2004, σελ.95.

άρθρο 14 παρ.6 και εφάπαξ απαγόρευση άσκησης περιέχεται στο άρθρο 11 παρ. 2 για τις υπαίθριες συναθροίσεις.

2.4 Πότε επιτρέπεται η αποστέρηση δικαιώματος

Γενική στέρηση όλων των δικαιωμάτων ενός ατόμου, ο "πολιτικός θάνατος" όπως συνηθίζεται να λέμε, απαγορεύτηκε ρητώς από τα Συντάγματα της Ελλάδας ως το 1952. Το ισχύον Σύνταγμα δεν περιλαμβάνει διάταξη που να αναφέρεται στον "πολιτικό θάνατο", τη στέρηση δηλαδή της ικανότητας δικαίου πριν το βιολογικό θάνατο. Αυτό βέβαια δεν συνεπάγεται την νομιμοποίηση του "πολιτικού θανάτου". Ο πολιτικός θάνατος είναι καταφανώς ασυμβίβαστος με την αξία και την αξιοπρέπεια του ανθρώπου, που ρητώς προστατεύει το ελληνικό Σύνταγμα και δεν τίθεται ζήτημα εφαρμογής του από την ελληνική νομοθεσία. Εκτός από τον "πολιτικό θάνατο" απαγορευμένη είναι η καθολική ή μόνιμη ή έστω προσωρινή αποστέρηση ακόμη και ενός δικαιώματος, όταν δηλαδή η απαγόρευση καταλαμβάνει το σύνολο των πολιτών. Ενώ για παράδειγμα επιτρέπεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση υπό ορισμένες προϋποθέσεις ενός συγκεκριμένου αντικειμένου ιδιοκτησίας, απαγορεύεται όμως αυστηρά κατά το Σύνταγμα η γενική δήμευση.⁷

Ο συνταγματικός νομοθέτης δεν προβλέπει την έκπτωση από τα ατομικά δικαιώματα ούτε στην περίπτωση της καταχρήσεως, σε αντίθεση προς ορισμένα ξένα συντάγματα. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν εύκολα την αυστηρότητα που θέλει να προσδώσει ο νομοθέτης προκειμένου να μην στερούνται με την πρώτη ευκαιρία οι πολίτες τα κεφαλαιώδους σημασίας συνταγματικά δικαιώματα που κατοχυρώθηκαν και στην Ελλάδα όπως και σε άλλα κράτη έπειτα από σκληρούς ιστορικούς αγώνες. Στα πολιτικά δικαιώματα προβλέπεται ή επιτρέπεται η στέρηση υπό ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις που

⁷ Δαγτόγλου Π., Ατομικά Δικαιώματα Α', Αθήνα-Κομοτηνή 1991, σελ. 72-73.

αναφέρει ρητώς το Σύνταγμα. Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στα σημαντικότερα πολιτικά δικαιώματα και τις προϋποθέσεις καθώς και τις συνέπειες στέρησής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Το άρθρο 29 παρ. 1 Σ επιφυλάσσει το δικαίωμα ίδρυσης και συμμετοχής σε πολιτικά κόμματα μόνο στους Έλληνες πολίτες. Ο περιορισμός του δικαιώματος του άρθρου 29 παρ. 1 Σ μόνο στους Έλληνες πολίτες δικαιολογείται από το γεγονός ότι μέσα από την οργάνωση και τη δράση των πολιτικών κομμάτων πραγματώνεται η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, η οποία αναφέρεται και αφορά αποκλειστικά τους Έλληνες πολίτες που συνθέτουν την έννοια του λαού. Κατ' επέκταση η αναγνώριση του δικαιώματος ίδρυσης πολιτικού κόμματος σε αλλοδαπούς θα αντέβαινε όχι μόνο στη διάταξη του άρθρου 29 παρ. 1 Σ, αλλά και σε εκείνες τις συνταγματικές διατάξεις που εξειδικεύουν τη δημοκρατική αρχή. Πάντως το γεγονός ότι τα κόμματα δεν υποχρεούνται να ανακοινώνουν δημόσια τα ονόματα των μελών τους καθιστά την υποχρέωση των ελληνικών πολιτικών κομμάτων να μην περιλαμβάνουν στα μέλη τους αλλοδαπούς χωρίς πρακτική σημασία. Η διάταξη αυτή βέβαια θα μπορούσε να αποκτήσει νομική σημασία στις περιπτώσεις εκείνες των πρώτων χρόνων της Μεταπολίτευσης όπου Έλληνες που είχαν στερηθεί την ελληνική ιθαγένεια –κατά κύριο λόγο πολιτικοί πρόσφυγες του Εμφυλίου που κατέφυγαν στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης- μετείχαν ως μέλη σε κόμματα που λειτουργούσαν στην Ελλάδα, τα οποία και δήλωναν δημόσια αυτή τη συμμετοχή. Οι περιπτώσεις αυτές βέβαια ιστορική μόνο αξία έχουν πλέον, αφού πια η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτικών προσφύγων έχει ανακτήσει την ελληνική ιθαγένεια.

Σημαντικό συνταγματικό πρόβλημα όσον αφορά τον περιορισμό του δικαιώματος ίδρυσης και συμμετοχής σε πολιτικά κόμματα μόνο στους Έλληνες πολίτες προκύπτει από την συμμετοχή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα από την αναγνώριση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στους πολίτες των λοιπών κρατών-μελών, που κατοικούν μόνιμα στην Ελλάδα. Η δυνατότητα αυτή των κοινοτικών αλλοδαπών δημιουργεί μείζον συνταγματικό ζήτημα στο επίπεδο της λειτουργίας της δημοκρατικής αρχής, στο βαθμό που διασπά την ενότητα της έννοιας της λαϊκής κυριαρχίας και έρχεται σε τριβή με τις διατάξεις 102 παρ. 2, 51 παρ. 3 και 1 παρ. 1,3 Σ, δηλαδή με εκείνες τις «ειδικότερες συνταγματικές διατάξεις που ανάγονται τελικά στην ίδια την έννοια του εκλογικού σώματος ως συνταγματικά τυποποιημένου άμεσου οργάνου του κράτους, δηλαδή στην ίδια την έννοια του ελληνικού λαού και στο βασικό κανονιστικό περιεχόμενο της δημοκρατικής αρχής[...]» και επομένως και με τη διάταξη του άρθρου 29 παρ. 1 Σ ως ειδικότερη εκδήλωση της τελευταίας.

3.1 Αποκλεισμός από δικαίωμα συμμετοχής σε πολιτικά κόμματα

Οι δύο αποκλειστικές προϋποθέσεις που τάσσει το Σύνταγμα για την αναγνώριση του δικαιώματος της ψήφου είναι η κατοχή της ελληνικής ιθαγένειας και η πολιτική ενηλικότητα, η συγκεκριμενοποίηση της οποίας ανατίθεται στον κοινό νομοθέτη.

Το Σύνταγμα επιτρέπει κατ' εξαίρεση τον αποκλεισμό των πολιτών που συγκεντρώνουν τις ως άνω προϋποθέσεις από το δικαίωμα ψήφου και κατ' επέκταση και από το δικαίωμα του άρθρου 29 παρ. 1 Σ σε δύο μόνο περιπτώσεις:

α) για ανικανότητα προς δικαιοπραξία. Κατά το άρθρο 128 ΑΚ (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 του ν. 244/96) ανίκανοι προς δικαιοπραξία είναι εκτός από αυτούς που δε συμπλήρωσαν το 10^ο έτος

της ηλικίας τους και όσοι βρίσκονται σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση.

β) ως συνέπεια αμετάκλητης ποινικής καταδίκης για ορισμένα εγκλήματα. Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 51 παρ. 3 Σ, η στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων αφορά ορισμένα μόνο εγκλήματα που προσδιορίζονται από την κοινή νομοθεσία και επέρχεται μόνο αφού η καταδικαστική απόφαση καταστεί αμετάκλητη. Μέσω του άρθρου 29 παρ. 1 Σ οι συνέπειες της στέρησης των πολιτικών δικαιωμάτων, που προσδιορίζονται περιοριστικά στο άρθρο 63 ΠΚ, επεκτείνονται και στον αποκλεισμό από το δικαίωμα οργάνωσης σε πολιτικό κόμμα.

4. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΙΝ (Α. 51 § 3 Σ)

Στην ελληνική συνταγματική τάξη, το εκλογικό σώμα είναι το άμεσο συλλογικό όργανο του κράτους που ασκεί την εξουσία του μέσω του δικαιώματος του εκλέγειν ή δικαιώματος της ψήφου ή ενεργού εκλογικού δικαιώματος, όταν αναδεικνύει τους αντιπροσώπους του λαού στα διάφορα αιρετά όργανα του κράτους είτε αυτά ανήκουν στην κεντρική διοίκηση είτε ανήκουν στην τοπική αυτοδιοίκηση, πρώτου και δεύτερου βαθμού. Επίσης, το εκλογικό σώμα ασκεί την εξουσία του όταν καλείται σε δημοψήφισμα προκειμένου να αποφασίσει για κρίσιμα εθνικά θέματα ή για ψηφισμένα νομοσχέδια που ρυθμίζουν σοβαρό κοινωνικό ζήτημα εκτός από τα δημοσιονομικά.⁸

Το εκλογικό σώμα απαρτίζεται από τους πολίτες που σύμφωνα με το Σύνταγμα και τη σχετική νομοθεσία έχουν το "δικαίωμα του εκλέγειν". Οι εν λόγω πολίτες αποκαλούνται ενεργοί ή απλώς εκλογείς και ακόμη ως φορείς του δικαιώματος της ψήφου, ψηφοφόροι. Με τον πρώτο χαρακτηρισμό επιχειρείται η αντιδιαστολή τους από τους πολίτες

⁸ Μαυριάς Κ., Συνταγματικό Δίκαιο, 2004, σελ. 369.

εκείνους που δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα για την ένταξή τους στους κόλπους του ανώτατου κρατικού οργάνου.⁹

Σύμφωνα επίσης με την άποψη του συνταγματολόγου κ. Μαυριά ο λαός διακρίνεται σε λαό υπό ευρεία έννοια και σε λαό υπό στενή έννοια. Στον λαό υπό ευρεία έννοια ανήκει το σύνολο των πολιτών ενώ στο λαό υπό στενή έννοια ανήκουν μόνο οι πολίτες που διαθέτουν το εκλογικό δικαίωμα, δηλαδή το εκλογικό σώμα.⁷

4.1 Η στέρηση του δικαιώματος της ψήφου

Απ' όσα προαναφέραμε γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι ο αποκλεισμός των πολιτών που συγκεντρώνουν τις δύο παραπάνω προϋποθέσεις από τις τάξεις του εκλογικού σώματος πρέπει να επιτρέπεται μόνο κατ' εξαίρεση και με βάση αντικειμενικά κριτήρια. Η εφαρμογή του εξαιρετικού αυτού μέτρου πρέπει επομένως να συνοδεύεται με αυστηρές και αποτελεσματικές εγγυήσεις αμεροληψίας που κατεξοχήν παρέχουν τα όργανα δικαστικής λειτουργίας. Η δυνατότητα λοιπόν στέρησης του εκλογικού δικαιώματος θα πρέπει να γίνει δεκτή όταν η βούληση πολιτών είναι ελαττωματική λόγω πνευματικής ή σωματικής αναπηρίας ή τεκμαίρεται ότι είναι ελαττωματική λόγω ηθικής αναξιοσύνης.¹⁰ Στις περιπτώσεις αυτές η συνδρομή των οποίων πρέπει να αποδεικνύεται με δικαστική απόφαση, ο πολίτης είτε δεν καθίσταται καν μέλος του εκλογικού σώματος είτε αποβάλλει την αποκτηθείσα ιδιότητα και εκπίπτει του δικαιώματος για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η στέρηση. Κι εδώ γνώμονας πρέπει να είναι η κατά το δυνατό περιορισμένη μείωση των μελών του ανωτάτου κρατικού οργάνου. Η επιταγή αυτή απορρέει από τις αρχές της λαϊκής κυριαρχίας και της καθολικής ψηφοφορίας.

⁹ Παπαδημητρίου Γ., Τα Όργανα του Κράτους -Το εκλογικό σώμα, 1981,σελ.14

¹⁰Παπαδημητρίου Γ., Τα Όργανα του Κράτους -Το εκλογικό σώμα, 1981, σελ. 26.

i) Στέρηση λόγω πνευματικής ή σωματικής αναπηρίας

Από τη συνταγματική ρύθμιση συνάγει ο κοινός νομοθέτης ότι του δικαιώματος του εκλέγειν στερούνται όσοι κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, τελούν υπό δικαστική ή νόμιμη απαγόρευση, επομένως πρόσωπα που λόγω φυσικών αιτιών δεν διαθέτουν δικαιοπρακτική ικανότητα. Κατά το άρθρο 1686 ΑΚ συγκεκριμένα, στην κατάσταση αυτή βρίσκονται όσοι δεν είναι σε θέση να επιμεληθούν τον εαυτό τους και την περιουσία τους. Έχουμε λοιπόν να κάνουμε είτε με κάποια διαρκή νόσο που αποκλείει τη χρήση του λογικού είτε με κάποια σωματική αναπηρία (εκ γενετής κουφοί, τυφλοί ή άλαλοι). Η συνδρομή ενός από τους δύο αυτούς λόγους, εφόσον βεβαιώνεται με δικαστική απόφαση, συνεπιφέρει την ανικανότητα προς επιχείρηση δικαιοπραξιών και τη στέρηση του δικαιώματος της ψήφου.

Αντίθετα στην κατηγορία των πολιτών που στερούνται του εκλογικού δικαιώματος δεν ανήκουν οι πολίτες που λόγω της ελαττωματικής βουλήσεως τους έχουν κηρυχθεί σε δικαστική αντίληψη και γι αυτό διαθέτουν περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα (1705 ΑΚ). Η επιλογή αυτή του νομοθέτη είναι η από κάθε άποψη ορθότερη και απορρέει επιτακτικά από το ίδιο το Σύνταγμα. Κι αυτό γιατί συμβάλλει στην πραγμάτωση της αρχής της καθολικής ψηφοφορίας με τον μη αποκλεισμό πολιτών από τους κόλπους του εκλογικού σώματος χωρίς ιδιαίτερα σοβαρούς λόγους. Η υιοθέτησή της άλλωστε εναρμονίζεται πλήρως και με το γράμμα του αρ. 51 § 3 Σ που ως σχετικό μόνο λόγο για τη στέρηση προβλέπει την "ανικανότητα προς δικαιοπραξία".

ii) Στέρηση λόγω ηθικής αναξιοότητας

Στο άρθρο 51 § 3 Σ προβλέπεται ακόμη η στέρηση του δικαιώματος του εκλέγειν ως συνέπεια "αμετάκλητης ποινικής καταδίκης για ορισμένα εγκλήματα". Τα εγκλήματα αυτά ορίζονται από τον ποινικό κώδικα και τον στρατιωτικό ποινικό κώδικα. Οι συνέπειες της ποινικής καταδίκης ως προς την άσκηση όχι μόνο του εκλογικού δικαιώματος αλλά και των

λοιπών πολιτικών δικαιωμάτων βρίσκονται στα άρθρα 59 - 66 του Ποινικού Κώδικα, τα οποία ορίζουν επίσης και τα σχετικά με τον υπολογισμό του χρόνου αποστέρησης και την αποκατάσταση στα πολιτικά τους δικαιώματα όσων τα στερήθηκαν ως συνέπεια ποινικής καταδίκης.

Στους "ηθικά ανάξιους"¹¹ πολίτες ανήκουν πρόσωπα που με την τέλεση σοβαρών αξιόποινων πράξεων τίθενται όχι μόνο στο κοινωνικό αλλά και στο πολιτικό περιθώριο. Η βούλησή τους δεν είναι εδώ ίδια, όπως όταν συντρέχουν λόγοι πνευματικής ή σωματικής αναπηρίας, αλλά εκλαμβάνεται απλώς ως ελαττωματική. Η κοινωνική αποδοκιμασία που ακολουθεί τις πράξεις αυτές, συνεπιφέρει την ηθική αναξιοσύνη που στιγματίζει τους ενδιαφερομένους και οδηγεί στον αποκλεισμό τους από το εκλογικό σώμα. Η υιοθέτηση και η εφαρμογή του μέτρου στην πράξη πρέπει πάντως να συνοδεύεται, για να διασφαλίζεται πράγματι ο εξαιρετικός χαρακτήρας του, από τη θέσπιση αντικειμενικών και αυστηρών εγγυήσεων. Για αυτό το λόγο, η διαπίστωση της τέλεσης αξιόποινων πράξεων γίνεται μόνο με δικαστική απόφαση, επειδή μόνο οι πράξεις της δικαστικής λειτουργίας περιβάλλονται τις αναγκαίες προσωπικές και λειτουργικές εγγυήσεις ανεξαρτησίας, ή πρέπει να έχει καταστεί και αμετάκλητη, όπως ορίζει το α 51 § 3 Σ.

Η στέρηση του δικαιώματος ψήφου καταλαμβάνει όσους κατά τα α. 128 και 1700 ΑΚ τελούν σε νόμιμη απαγόρευση, τους πολίτες δηλαδή που έχουν καταδικασθεί για τη διάπραξη κακουργήματος με αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Επομένως δεν τίθεται ζήτημα αποκλεισμού από το δικαίωμα για όσους πολίτες στερούνται την προσωπική του ελευθερία με πράξη των δικαστικών οργάνων, για την τέλεση λιγότερο σοβαρών αξιόποινων πράξεων, δηλαδή και πταισμάτων. Η θέση αυτή εναρμονίζεται πλήρως με τον αποφασιστικό συνταγματικό ορισμό που προβλέπει τη στέρηση του εκλογικού δικαιώματος ως συνέπεια της

¹¹ Παπαδημητρίου Γ., Τα Όργανα του Κράτους -Το εκλογικό σώμα, 1981, σελ. 29.

διάπραξης "ορισμένων μόνο εγκλημάτων". Η στέρηση του δικαιώματος ψήφου μπορεί ακόμη να στηρίζεται στην ειδική παρεπόμενη ποινή της αποστέρησης των πολιτικών δικαιωμάτων και όχι την κύρια ποινή. Σε αυτήν την περίπτωση η στέρηση αρχίζει ακριβώς μετά την έκτιση της κύριας ποινής και διαρκεί όσο προβλέπει ο νόμος ή η δικαστική απόφαση. Θα πρέπει εδώ να παρουσιάσουμε μια μειοψηφούσα άποψη που καταδικάζει τον αποκλεισμό των πολιτών από το εκλογικό σώμα λόγω "ηθικής αναξιότητας". Σύμφωνα με αυτή, ο Έλληνας πολίτης έχει δικαίωμα ψήφου όχι γιατί είναι ηθικό και ανεπίληπτο μέλος της κοινωνίας, αλλά απλώς και μόνο διότι ανήκει στο εκλογικό σώμα και ασκεί το κυριαρχικό πολιτικό του δικαίωμα ενόψει της θεμελιώδους αρχής της λαϊκής κυριαρχίας. Κατά συνέπεια, η οποιαδήποτε ανηθικότητα δε μπορεί να αποτελεί κριτήριο για την στέρηση του εκλογικού δικαιώματος.¹² Εγκληματική πράξη και πολιτικό δικαίωμα ψήφου είναι έννοιες άσχετες μεταξύ τους και είναι προφανές επίσης ότι με τη στέρηση του δικαιώματος ψήφου δεν ασκείται καμία γενική ή ειδική πρόληψη όσον αφορά τον τομέα της αντεγκληματικής πολιτικής. Επομένως η συγκεκριμένη συνταγματική διάταξη θα έπρεπε κατά την άποψη αυτή να διαγραφεί. Η θέση αυτή θεωρώ ότι είναι ξεπερασμένη στην εποχή μας και αποτελεί πλέον κοινή πεποίθηση ότι οι πολίτες που διαπράττουν εγκλήματα τέτοιας βαρύτητας θα πρέπει να επωμίζονται το βάρος του αποκλεισμού τους από το εκλογικό σώμα.

4.2 Πρόσωπα που είτε δυσχεραίνονται να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα, είτε μέχρι πρόσφατα στερούνταν την δυνατότητα άσκησης του

ι) Εκτός επικρατείας εκλογείς:

Όσον αφορά τους Έλληνες εκλογείς που κατά την ημέρα της διεξαγωγής των εκλογών βρίσκονται εκτός Ελλάδας, το Σύνταγμα στο άρθρο 51 § 4 εδ. β' ορίζει ότι νόμος ορίζει τα σχετικά με την άσκηση

¹² Σύνταγμα 1975 (Corpus), Ανάλυση συνταγματικών άρθρων, σελ. 14

του εκλογικού τους δικαιώματος. Στη διάταξη αυτή προσδόθηκε δυνητικός χαρακτήρας, παρά τις προσπάθειες της αντιπολίτευσης, να καταστεί υποχρεωτική η ψήφος των εκτός επικρατείας εκλογέων. Ο δυνητικός αυτός χαρακτήρας δεν μεταβλήθηκε με την αναθεώρηση του 2001. Ωστόσο στη θεωρία υποστηρίζεται ότι η παράλειψη του κοινού νομοθέτη να καταστήσει δυνατή την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος στους εκτός επικρατείας εκλογείς είναι αντισυνταγματική. Όμως η παράλειψη αυτή, παρόλο που κρίνεται πολιτικά καταδικαστέα¹³ δεν καθιστά δυνατή τη στήριξη προσφυγής ενώπιον του ΑΕΔ με αίτημα την ακύρωση εκλογών λόγω παραβίασης των αρχών της λαϊκής κυριαρχίας και της καθολικής ψηφοφορίας. Κι αυτό γιατί ο συνταγματικός νομοθέτης θεσπίζει σαφώς ευχέρεια και όχι υποχρέωση του κοινού νομοθέτη. Η αρχή της ταυτόχρονης διεξαγωγής των εκλογών που ορίζεται στο α. 51 § 4 Σ. δεν εμποδίζει την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος με επιστολική ψήφο από τους εκτός επικρατείας εκλογείς. Η ρύθμιση αυτή όμως, όπως προαναφέραμε, δεν υποχρεώνει τον κοινό νομοθέτη να θεσπίζει το δικαίωμα αυτό για τους ευρισκόμενους εκτός επικράτειας εκλογείς.

ii) Κρατούμενοι:

Καταρχάς, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι εδώ μιλάμε για τους κρατούμενους που δεν έχουν στερηθεί το εκλογικό τους δικαίωμα αλλά για αντικειμενικούς λόγους κωλύονται να το ασκήσουν. Ο νομοθέτης δεν είχε αντιμετωπίσει το ζήτημα, με αποτέλεσμα να συνεχίζεται η παραβίαση του Συντάγματος, το οποίο δεν επιτρέπει περιορισμούς του εκλογικού δικαιώματος, για λόγους άλλους από εκείνους που προκύπτουν ως συνέπεια της εκλογικής ανηλικότητας, της ανικανότητας προς δικαιοπραξία και της αμετάκλητης ποινικής καταδίκης για ορισμένα εγκλήματα. Κι επειδή λοιπόν η στέρηση της δυνατότητας της ψήφου στους κρατούμενους δεν θεωρείται από την

¹³ Μαυριάς Κ., Συνταγματικό Δίκαιο, 2004, σελ. 377

εκλογική νομοθεσία ως λόγος εξαίρεσης από τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ψήφου, η πολιτεία έπρεπε να παρέμβει προκειμένου να διευκολύνεται η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος στην συγκεκριμένη κατηγορία προσώπων και να αποτρέπεται η φαλκίδευση της αρχής της καθολικότητας της ψηφοφορίας. Έτσι λοιπόν καθιερώθηκε με θέσπιση του νόμου,¹⁴ η οργάνωση εκλογικών τμημάτων σε κάθε φυλακή κατά τις βουλευτικές εκλογές για την ανάδειξη Ελλήνων ευρωβουλευτών και τις εκλογές για την ανάδειξη των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι κρατούμενοι που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν ψηφίζουν με βάση ειδικούς εκλογικούς καταλόγους με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 27 του π.δ. 92/1994 που ισχύουν για τους δημόσιους υπαλλήλους. Ήδη το πρώτο εδάφιο της εν λόγω διάταξης αντικαταστάθηκε από την παρ. 46 του α. 5 του ν. 2623/1998, σύμφωνα με την οποία "κατά τις γενικές βουλευτικές εκλογές για την ανάδειξη αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το δημοψήφισμα οργανώνονται εκλογικά τμήματα σε κάθε φυλακή".

iii) Πολίτες που κατοικούν σε άλλον τόπο από αυτόν που ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα:

Οι εκλογικοί κατάλογοι συντάσσονται βάσει των εγγεγραμμένων στα γενικά μητρώα δημοτών δήμων ή κοινοτήτων και όχι βάσει του πραγματικού πληθυσμού. Αυτό το γεγονός μέχρι το πρόσφατο παρελθόν, είχε ως άμεση συνέπεια τη μετακίνηση κατά τις εκλογικές μεγάλου αριθμού εκλογέων προς τον τόπο όπου ψηφίζουν. Ο νόμος 3146/2003 ρύθμισε το ζήτημα, προβλέποντας ότι οι εκλογείς που διαμένουν σε δήμο ή κοινότητα εκλογικής περιφέρειας άλλης από εκείνη στους εκλογικούς καταλόγους της οποίας είναι εγγεγραμμένοι, αποκαλούνται εφεξής "ετεροδημότες" και μπορούν να ασκούν στον τόπο διαμονής τους το δικαίωμα ψήφου κατά τις γενικές βουλευτικές εκλογές, τις εκλογές για την ανάδειξη αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό

¹⁴Μαυριάς Κ., Συνταγματικό Δίκαιο, 2004, σελ. 379.

Κοινοβούλιο και τα δημοψηφίσματα. Προϋπόθεση όμως αποτελεί η εγγραφή τους στον ειδικό κατάλογο των ετεροδημοτών.

Οι ετεροδημότες ψηφίζουν τους συνδυασμούς και τους υποψήφιους της εκλογικής περιφέρειας στους καταλόγους της οποίας είναι εγγεγραμμένοι. Γι'αυτό το λόγο στις πρωτεύουσες των νομών συνιστώνται ειδικά, αμιγή ή μεικτά, εκλογικά τμήματα και καταστήματα ψηφοφορίας ετεροδημοτών. Όπως είναι φυσικό, οι εγγεγραμμένοι στον κατάλογο των ετεροδημοτών, απαγορεύεται να ψηφίζουν στον δήμο ή στην κοινότητα στους καταλόγους των οποίων είναι εγγεγραμμένοι. Με την εισαγωγή του θεσμού των "ετεροδημοτών" διευκολύνεται η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από την συγκεκριμένη κατηγορία προσώπων ενώ ταυτόχρονα επιτυγχάνεται η μεγαλύτερη δυνατή προσέλευση των εκλογέων προκειμένου να ασκήσουν το δικαίωμά τους.

5. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΛΕΓΕΣΘΑΙ (Α. 55 Σ)

Στην κατηγορία των κλασσικών πολιτικών δικαιωμάτων ανήκει το "δικαίωμα του εκλέγεσθαι" που ορίζεται στο άρθρο 55 Σ. σύμφωνα με το άρθρο αυτό οι θετικές προϋποθέσεις κτήσης του βουλευτικού αξιώματος είναι τρεις: α) η ελληνική ιθαγένεια, β) η νόμιμη ικανότητα του εκλέγειν γ) η ηλικία των είκοσι πέντε ετών συμπληρωμένων κατά την ημέρα της εκλογής. Η διάταξη καθορίζει περιοριστικώς τα προσόντα εκλογιμότητας. Όλα τα προσόντα θα πρέπει να συντρέχουν κατά την ημέρα της εκλογής. Το δικαίωμα του εκλέγειν, ως προϋπόθεση άσκησης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, δεν απαιτεί την εγγραφή του υποψηφίου στους εκλογικούς καταλόγους. Απλώς, ο υποψήφιος για το βουλευτικό αξίωμα πρέπει να διαθέτει τη νόμιμη ικανότητα του εκλέγειν, όπως προαναφέραμε, ακόμη κι αν λόγω αμέλειας, δεν έχει εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους.¹⁵ Εξάλλου ο συντακτικός νομοθέτης δεν άφησε την ευχέρεια στον κοινό νομοθέτη να

¹⁵ Ράικος Αθ., Δικονομικό εκλογικό δίκαιο, 1982,σελ. 305

προσδιορίσει τη νόμιμη ηλικία του εκλέγεσθαι στο βουλευτικό αξίωμα, αλλά όρισε κατώτατο όριο και μάλιστα ως προσόν που πρέπει να συντρέχει κατά την ημέρα της εκλογής και όχι της υποβολής υποψηφιότητας. Ελλείψει των παραπάνω προϋποθέσεων ο πολίτης στερείται του δικαιώματος του α. 55 Σ, κι αν τυχόν αποκτήσει το βουλευτικό αξίωμα χωρίς κάποιο από τα προσόντα, εκπίπτει αυτοδικαίως από αυτό (α. 55 § 2 Σ).

5.1 Κωλύματα εκλογιμότητας

Όταν μιλάμε για κωλύματα εκλογιμότητας εννοούμε ορισμένες ιδιότητες σχετικές με την άσκηση δημόσιας εξουσίας, ικανές να επηρεάσουν αθέμιτα το φρόνημα του εκλογέα. Οι ιδιότητες αυτές, απαιτείται, να μην συντρέχουν στο πρόσωπο του υποψηφίου για το αξίωμα του αντιπροσώπου του έθνους.¹⁶ Στο πλαίσιο αυτό θα λέγαμε ότι τα κωλύματα εκλογιμότητας αποσκοπούν στην αποτροπή της προπαρασκευής της πολιτικής σταδιοδρομίας των προσώπων που απαριθμούνται στο α. 56 § 1 και § 3 του Συντάγματος, μέσω της εκμετάλλευσης της θέσης την οποία κατέχουν. Γίνεται διάκριση των κωλυμάτων σε απόλυτα και σχετικά. Στα απόλυτα κωλύματα εκλογιμότητας, η ύπαρξη των ιδιοτήτων αυτών στο πρόσωπο του ενδιαφερομένου να καταστεί αντιπρόσωπος του έθνους αποκλείει για ορισμένο χρονικό διάστημα, την ανακήρυξη και εκλογή του. Αντίθετα στα σχετικά κωλύματα απαιτείται πριν από την ανακήρυξη του ενδιαφερομένου ως υποψηφίου, η παραίτησή του από την αντίστοιχη θέση. Ωστόσο, υφίσταται και η κατηγορία των τοπικών κωλυμάτων όπου δεν επιτρέπεται σε ορισμένο πρόσωπο να ανακηρυχθεί υποψήφιος στην εκλογική περιφέρεια στην οποία υπηρέτησε υπό ορισμένη ιδιότητα ή σε οποιαδήποτε περιφέρεια στην οποία εκτεινόταν η τοπική αρμοδιότητά του μέσα στους τελευταίους δεκαοκτώ μήνες της τετραετούς βουλευτικής περιόδου.

¹⁶ Μαυριάς Κ., Συνταγματικό Δίκαιο, 2004, σελ. 621

5.2 Τα κοινοβουλευτικά ασυμβίβαστα και η αυτοδίκαιη έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα

Ήδη με την αναθεώρηση το 1911 του υπάρχον συντάγματος από την κυβέρνηση Βενιζέλου, οι βασικότερες τροποποιήσεις αφορούσαν: αφενός το ασυμβίβαστο μεταξύ στρατιωτικής και δημοσιοϋπαλληλικής ιδιότητας, και αφετέρου του βουλευτικού αξιώματος και της μονιμότητας των δικαστικών και δημοσίων υπαλλήλων.

Το ασυμβίβαστο του βουλευτικού αξιώματος προς ορισμένα έργα ή ιδιότητες, ανακύπτει σε αντίθεση προς τα προσόντα και τα κωλύματα εκλογιμότητας, μετά την εκλογή του βουλευτή, και δεν εμποδίζει τη νόμιμη εκλογή του στο βουλευτικό αξίωμα. Απώτερος σκοπός του είναι η αποτροπή από τη δυνατότητα αλλά και η δημιουργία εντύπωσης ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί η βουλευτική ιδιότητα προς εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων. Ανάλογη διάταξη ανευρίσκεται ήδη στο σύνταγμα του 1911, όπως ήδη προαναφέραμε, ανελλιπώς δε στα συντάγματα που ακολούθησαν. Η ρύθμιση του συντάγματος του 1975, λεπτομερής, κατέστη αντικείμενο της τελευταίας αναθεώρησης καθ' όλην την έκταση της.

i) Αυτοδίκαιη έκπτωση του βουλευτή από το αξίωμα του λόγω ασυμβίβαστου που υφίσταται κατά τον χρόνο εκλογής

Ασυμβίβαστα προς τα καθήκοντα του βουλευτή είναι, κατά το άρθρο 57 παρ.1 του συντάγματος, όπως αναθεωρήθηκε, τα έργα ή η ιδιότητα του ιδιοκτήτη ή εταίρου ή μετόχου ή διοικητή ή διαχειριστή ή μέλους του διοικητικού συμβουλίου ή γενικού διευθυντή ή των αναπληρωτών τους επιχείρησης:

- ο Αναλαμβάνει έργα ή μελέτες ή προμήθειες του Δημοσίου ή παροχή υπηρεσιών προς το Δημόσιο ή συνάπτει με το Δημόσιο συναφείς συμβάσεις αναπτυξιακού ή επενδυτικού χαρακτήρα
- ο Απολαμβάνει ειδικών προνομίων

- ο Κατέχει ή διαχειρίζεται ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό ή εκδίδει εφημερίδα πανελληνίας κυκλοφορίας
- ο Ασκή, κατά παραχώρηση, δημόσια υπηρεσία ή δημόσια επιχείρηση κοινής ωφελείας
- ο Μισθώνει, για εμπορικούς λόγους, ακίνητα Δημοσίου.

Σημαντική καινοτομία αποτελεί η καθιέρωση, για πρώτη φορά στην ελληνική συνταγματική ιστορία, γενικού επαγγελματικού ασυμβιβάστου για τους βουλευτές .Η καινοτομία αυτή αποτέλεσε ζήτημα που προκάλεσε ευρεία συζήτηση στην Ζ΄ Αναθεωρητική Βουλή, με σημείο αιχμής τον προβληματισμό ως προς την επίδραση την οποία εικάζεται ότι θα ασκήσει η νέα ρύθμιση στην εφεξής διαμόρφωση της σύνθεσης της βουλής όσον αφορά την επαγγελματική απασχόληση των μελών της και, κατά συνέπεια, την αντιπροσωπευτικότητά της.

Η απάντηση στο ερώτημα, αν το γενικό ασυμβίβαστο ήταν αναγκαία επιλογή, προκειμένου να λειτουργεί ικανοποιητικότερα η βουλή, εφόσον, όπως υποστηρίχθηκε, οι βουλευτές θα μπορούν απερίσπαστοι, να επιδίδονται στην εκτέλεση των καθηκόντων τους δεν είναι ευχερής.

Συνειρμικά, οδηγείται κανείς στη σύγκριση με τους λόγους ασυμβιβάστου που ισχύουν για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τα μέλη της κυβέρνησης και τους υφυπουργούς, τον Πρόεδρο της Βουλής. Η εστίαση, ωστόσο, της επιχειρηματολογίας υπέρ του γενικού επαγγελματικού ασυμβιβάστου στο ότι, με τη νέα ρύθμιση, θα αυξηθεί ο χρόνος ενασχόλησης του αντιπροσώπου του Έθνους και επομένως θα διευκολυνθεί η επιτέλεση του έργου της Βουλής, καταδεικνύει τη διαφορετική φύση του γενικού επαγγελματικού ασυμβιβάστου του βουλευτή έναντι του βουλευτικού ασυμβιβάστου ως προς ορισμένα έργα, ιδιότητες και θέσεις όσο και έναντι των ασυμβιβάστων που ισχύουν για άλλα πολιτειακά αξιώματα.

Πράγματι, ως όργανο του κράτους η Βουλή αποτελεί την κατεξοχήν έκφραση της βούλησης του εκλογικού σώματος ως φορέα της λαϊκής

κυριαρχίας, απεικονίζει δε, στη σύνθεση της, με όσης έκτασης αντιπροσωπευτικότητα επιτρέπει το εκλογικό σύστημα, τις επιλογές του Έθνους.

Υπ' αυτή την έννοια, ευνόητο είναι ότι ο αντιπρόσωπος του Έθνους πρέπει να μπορεί να προέρχεται από οποιοδήποτε επάγγελμα, αρκεί να τον κρίνουν οι εκλογείς του ικανό να αντιπροσωπεύσει, γενικά το Έθνος και ,ειδικότερα, τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα της περιφέρειας τους. σημαίνει Τούτο δε σημαίνει ότι ,οποιοσδήποτε, πρέπει να μπορεί να τους εκπροσωπήσει.

Θα ερωτηθεί βέβαια ακόμα αν σε πολιτικό σύστημα της σύγχρονης αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, το οποίο γνωρίζει τις πελατειακές σχέσεις και διέπεται από τον κανόνα της κομματικής πειθαρχίας, όπως και στο οποίο η συμμετοχή και η σειρά στους καταλόγους των υποψηφίων είναι, σε μεγάλο βαθμό, υπόθεση των κομματικών ηγεσιών, διασφαλίζεται η επιλογή και ανάδειξη των αξιοτέρων.

Ακριβώς, όμως, γιατί το πολιτικό σύστημα παρουσιάζει ,μεταξύ άλλων, τα ανωτέρω χαρακτηριστικά, πρέπει ο αντιπρόσωπος του Έθνους να απολαμβάνει της μεγαλύτερης δυνατής προσωπικής ανεξαρτησίας.

Η Ζ' Αναθεωρητική Βουλή έκρινε, προφανώς, ότι, με την καθιέρωση γενικού επαγγελματικού ασυμβίβαστου, δεν επηρεάζεται η ευρύτητα της κοινωνικής αντιπροσώπευσης στη Βουλή και ότι, σε κάθε περίπτωση, η διάθεση περισσότερου χρόνου στο βουλευτικό έργο και, επομένως, η αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων τους από τους βουλευτές, θα αποτελέσουν αναγκαία συνέπεια της θέσπισης τους.

ii) Αυτοδίκαιη έκπτωση του βουλευτή από το αξίωμα του λόγω ασυμβίβαστου που ανακύπτει μετά τον χρόνο της εκλογής

Το άρθρο 57 παρ.3 ορίζει πιο συγκεκριμένα τα ασυμβίβαστα που προκύπτουν μετά την εκλογή του βουλευτή στο αξίωμα του, σύμφωνα με το οποίο ,ο νόμος ορίζει πως έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα επιφέρει:

Η αποδοχή ιδιοτήτων ή έργων τόσο του άρθρου 57 (που αποτελούν ασυμβίβαστα προς τη βουλευτική ιδιότητα) όσο και του προηγούμενου άρθρου 56(που αποτελούν κωλύματα υποβολής υποψηφιότητας για το βουλευτικό αξίωμα).

iii) Αυτοδίκαιη έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα λόγω επιγενομένης απώλειας προσόντος του εκλογέα

Από το βουλευτικό αξίωμα που προκύπτει μετά την εκλογή αποτελεί, τέλος η απώλεια:

- ο Είτε της ελληνικής ιθαγένειας
- ο Είτε της νόμιμης ικανότητας του «εκλέγειν»

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 55 του συντάγματος, η οποία ολοκληρωτικά παραπέμπει στα προσόντα του εκλογέα, όπως ορίζονται στην παρ.1 του ίδιου άρθρου, μεταξύ των οποίων και η ηλικία των 25 ετών συμπληρωμένων κατά την ημέρα της εκλογής, που βέβαια, δεν είναι δυνατό να χαθεί.

iv) Έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα λόγω παράβασης του ανώτατου ορίου εκλογικών δαπανών και διατάξεων σχετικών με την απαγόρευση μορφών προεκλογικής προβολής

Ως λόγος έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα θεσπίζεται η παράβαση του ανώτατου ορίου εκλογικών δαπανών και της απαγόρευσης ορισμένων μορφών προεκλογικής προβολής. Όλα τα παραπάνω βέβαια καθώς και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η παράβαση των σχετικών διατάξεων, συνιστά λόγο έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα, ορίζει ο νόμος. Η παράβαση θα διαπιστώνεται από ένα ειδικό όργανο το οποίο θα περιλαμβάνει στη συγκρότησή του και ανώτατους δικαστικούς λειτουργούς.

5.3 ΠΩΣ ΝΟΕΙΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ, Η ΑΥΤΟΔΙΚΑΙΗ ΕΚΠΤΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ

ΑΞΙΩΜΑ

Πριν από την τελευταία αναθεώρηση του συντάγματος, σε όλες τις περιπτώσεις, πλην αυτών της παρ.4 του άρθρου 57, η έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα οριζόταν ως αυτοδίκαιη. Ήδη, χρήση των όρων αυτοδίκαιη έκπτωση γίνεται μόνο στην παρ.2 του άρθρου 57 και για τις εκεί αναφερόμενες περιπτώσεις ασυμβιβάστου.

Με τη νομολογία του, το Α.Ε.Δ. προσδιόρισε το νόημα της αυτοδίκαιης έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα, διευκρινίζοντας ότι η έκπτωση επέρχεται αναδρομικά και υποχρεωτικά δια της δικαστικής απόφασης, από το χρονικό σημείο κατά το οποίο συνέτρεξε ο λόγος έκπτωσης.

Τη θέση του ότι η έκπτωση του βουλευτή από το βουλευτικό αξίωμα απέρχεται δια της απόφασης του, το ΑΕΔ θεμελιώνει ερμηνεύοντας το Σύνταγμα(αρθ.100παρ.1γ) και προσδιορίζοντας, ότι η σχετική κρίση, θεμελιώδη «για τη νομιμότητα της συγκρότησης της βουλής και, κατά συνεκδοχή για τη λειτουργία της δημοκρατίας(...), το σύνταγμα εμπιστεύθηκε μόνο στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, το οποίο αποφαίνεται κυρίως και όχι παρεπιπτόντως».

Είναι επομένως αδιάφορο ως προς την αρμοδιότητα του δικαστηρίου το αν το Σύνταγμα ορίζει ή δεν ορίζει την κάθε περίπτωση έκπτωσης ως αυτοδίκαιη ή παραλείπει τον σχετικό χαρακτήρα, όπως στην παρ.4 του άρθρου 57.

5.4 ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

i) Προσόντα εκλογής και θητεία του ΠτΔ

Η εκλογή στο αξίωμα του αρχηγού του κράτους απαιτεί, βάσει του άρθρου 31 του Συντάγματος, την ύπαρξη τεσσάρων προσόντων στο πρόσωπο του υποψήφιου: την ελληνική ιθαγένεια από πενταετίας τουλάχιστον, την καταγωγή από Έλληνα πατέρα ή μητέρα, τη συμπλήρωση του τεσσαρακοστού έτους της ηλικίας και τη νόμιμη

ικανότητα του εκλέγειν. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται πάντοτε για πλήρη θητεία, η οποία όμως μπορεί να λήξει είτε κανονικά, με την εξάντλησή της, είτε πρόωρα, λόγω παραίτησης, θανάτου, έκπτωσης και οριστικής αδυναμίας του να ασκήσει τα καθήκοντά του.

ii) Ποινική ευθύνη και στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων του ΠτΔ

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι πολιτικά ανεύθυνος. Την ευθύνη έχει η Κυβέρνηση δια της προσυπογραφής των πράξεων του ανώτατου άρχοντα. Ο εκτελεστικός του Συντάγματος Ν. 265/1976 ορίζει την ποινική ευθύνη του Προέδρου της Δημοκρατίας. Σύμφωνα με το νόμο, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διαπράττει το έγκλημα της εσχάτης προδοσίας όταν, χρησιμοποιώντας την ιδιότητά του και τις εξουσίες που του έχουν ανατεθεί βάσει του Συντάγματος, καταλύει ή μεταβάλλει ή αποπειράται να καταλύσει ή να μεταβάλλει βίαια το πολίτευμα της χώρας. Διαπράττει δε το έγκλημα της εκ προθέσεως παραβίασεως του συντάγματος όταν, υπό την ιδιότητά του ως Προέδρου της Δημοκρατίας, προβαίνει εκ προθέσεως σε έκδοση πράξης ή σε άλλη ενέργεια ή υποπίπτει σε παράλειψη αντικείμενη σε επιτακτική διάταξη του Συντάγματος ως προς τις αρμοδιότητες που ασκούνται από τον ίδιο ατομικά και χωρίς διακριτική ευχέρεια, συνεπεία της οποίας επέρχεται σοβαρή διατάραξη της λειτουργίας του πολιτεύματος. Σε περίπτωση καταδίκης του για διάπραξη του εγκλήματος της εσχάτης προδοσίας, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τιμωρείται με ισόβια ή πρόσκαιρη κάθειρξη, έκπτωση από το αξίωμά του και ισόβια ή πρόσκαιρη **αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων** του. Σε περίπτωση καταδίκης του για το έγκλημα της εκ προθέσεως παραβίασεως του Συντάγματος, τιμωρείται με έκπτωση από το αξίωμά του και αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων του για διάστημα από δύο έως δέκα ετών.

6. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

Κατά το άρθρο 4 παρ. 4 του Συντάγματος, μόνο Έλληνες πολίτες είναι δεκτοί σε όλες τις δημόσιες λειτουργίες, εκτός από τις εξαιρέσεις που εισάγονται με ειδικούς νόμους. Ο συντακτικός νομοθέτης καθιερώνει την αρχή της πρόσβασης των Ελλήνων πολιτών, αδιακρίτως φύλου, στις δημόσιες υπηρεσίες. Κατοχυρώνεται δηλαδή αφενός ένα πολιτικό δικαίωμα και αφετέρου μία ειδική πλευρά της αρχής της ισότητας. Ο συντακτικός νομοθέτης αναφέρεται στη στελέχωση της "κρατικής μηχανής" με την ευρύτετη έννοια του όρου (όχι μόνο το νομικό πρόσωπο του κράτους), επιφυλάσσοντας το "προνόμιο" αυτό υπέρ των Ελλήνων πολιτών. Η διάταξη τείνει στην αυτονόητη άλλωστε εξασφάλιση της ελληνικότητας της γενικότερης "δημόσιας διοίκησης". Το Σύνταγμα περιέχει εξουσιοδότηση στον κοινό νομοθέτη, να θεσπίζει εξαιρέσεις της αρχής που επιβάλλονται από ιδιαίτερους λόγους, ώστε να μπορούν να γίνονται και αλλοδαποί δεκτοί στις δημόσιες λειτουργίες. Στενά πρέπει να ερμηνευθεί ο όρος "δημόσια λειτουργία" που είναι μόνο όσες θέσεις συνεπάγονται συμμετοχή στην άσκηση δημόσιας εξουσίας, όπως συμβαίνει κατεξοχήν με τους φορείς των τριών λειτουργιών του άρθρου 26 του Συντάγματος (Πρόεδρο της Δημοκρατίας, βουλευτές, μέλη της Κυβέρνησης, δικαστικούς λειτουργούς) και τους αιρετούς άρχοντες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού. Κατ' επέκταση θα μπορούσε να θεωρηθεί "δημόσια λειτουργία" με την έννοια του άρθρου 4 παρ. 4 η κατοχή θέσης ευθύνης στις υπηρεσίες που είναι επιφορτισμένες με τις επιφορτισμένες με τις πιο παραδοσιακές αποστολές του κράτους, όπως η εξωτερική πολιτική, η εθνική άμυνα, η δημόσια τάξη και η φορολογική διοίκηση. Σε ό,τι αφορά μάλιστα το διπλωματικό σώμα, έχει κριθεί ότι ο διορισμός αλλοδαπών άμισθων προξένων, οι οποίοι έχουν την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου και ανήκουν σε ιδιότυπη κατηγορία υπαλλήλων, τελεί σε αρμονία προς το άρθρο 4 παρ. 4. Πέρα από τα όρια αυτά δε φαίνεται να υπάρχει

συνταγματικό εμπόδιο για την κατάληψη θέσεων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα από αλλοδαπούς. Η έννοια της πρόσβασης αναφέρεται στην οποιαδήποτε απόκτηση σχετικής θέσεως με διορισμό, εκλογή ή άλλο τρόπο. Κατ' επέκταση αναφέρεται όμως και στην προαγωγή, μετάθεση και άλλη ευμενής μετατροπή της υπηρεσιακής κατάστασης.

6.1 ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Έντονος προβληματισμός επικρατεί με τα πολιτικά δικαιώματα των δημοσίων υπαλλήλων. Κατ' αρχήν όσον αφορά το δικαίωμα του εκλέγειν δεν υφίσταται κανένας περιορισμός, αφού οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν περιλαμβάνονται σε κάποια από τις περιπτώσεις που αποκλειστικά απαριθμεί το α. 51 § 3 Σ για τους περιορισμούς στο δικαίωμα της ψήφου. Επίσης η διάταξη του α. 103 § 1 Σ που καθιερώνει υποχρέωση των δημοσίων υπαλλήλων για πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην πατρίδα, δεν αφορά την άσκηση των πολιτικών τους δικαιωμάτων. Επιπλέον η διάταξη του α. 14 Σ που θεσπίζει την ελευθερία έκφρασης και διάδοσης των πολιτικών πεποιθήσεων, δεν προβλέπει ειδική ρύθμιση για τους δημόσιους υπαλλήλους. Διάταξη που καθιερώνει περιορισμό, σε ποιο βαθμό θα δούμε παρακάτω, στα πολιτικά δικαιώματα των δημοσίων υπαλλήλων είναι αυτή του α. 29 § 3 Σ. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, "απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος στους δικαστικούς λειτουργούς και σε όσους υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις και στα σώματα ασφαλείας. Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στους υπαλλήλους του Δημοσίου".

Η συζήτηση γύρω από το ζήτημα των πολιτικών δικαιωμάτων των προσώπων που φέρουν τις παραπάνω ιδιότητες κάθε άλλο παρά απλή είναι. Απόλυτη είναι η απαγόρευση που θέτει το α. 29 § 3 Σ όσον αφορά την εκδήλωση πολιτικών φρονημάτων των δικαστικών

λειτουργιών και των προσώπων που υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις και τα σώματα ασφαλείας. Τα πρόσωπα αυτά δεν δύνανται να κάνουν χρήση του δικαιώματος του αρ. 29 § 1 Σ, διότι στερούνται λόγω της ιδιότητάς τους το πολιτικό αυτό δικαίωμα. Τα πράγματα για τους δημοσίους υπαλλήλους είναι διαφορετικά ως ένα βαθμό, διότι τίθεται από το ίδιο το Σύνταγμα περιορισμός στην απαγόρευση άσκησης του δικαιώματος του α. 29 § 1 Σ. Οι δημόσιοι υπάλληλοι λοιπόν απαγορεύεται να εκδηλώνουν τις πολιτικές τους πεποιθήσεις μόνο κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, μόνο δηλαδή, "εν ώρα υπηρεσίας". Η αφετηρία των περιορισμών αυτών τοποθετείται στην υιοθέτηση από το συνταγματικό νομοθέτη της, μοναρχικής προέλευσης, αρχής της πολιτικής ουδετερότητας των δημοσίων υπαλλήλων.¹⁷ Ο νομοθέτης κλήθηκε, ως ο πλέον αρμόδιος, να επιφέρει με τη διάταξη του α. 29 § 3 Σ μια τομή μεταξύ των δυο πόλων ενός διλήμματος. Από την μια πλευρά η οργανική σχέση κράτους και υπαλλήλου και η φύση της υπαλληλικής σχέσης ως ειδικής κυριαρχικής κι από την άλλη πλευρά η ιδιότητα του υπαλλήλου ως πολίτη με το τεκμήριο ισονομίας που την συνοδεύει. Σήμερα πλέον δύσκολα μπορεί να αρνηθεί κανείς τον καθοριστικό ρόλο τον οποίο διαδραματίζουν τα πολιτικά κόμματα στην λειτουργία του πολιτεύματος. Η πολιτική ζωή σφραγίζεται από τις κινήσεις, τους ελιγμούς και τις αποφάσεις των κομμάτων, τα οποία έχουν διαποτίσει με την ιδεολογία και εν μέρει με την λογική τους τα κυριότερα κρατικά σώματα και κατεξοχήν το σώμα των δημοσίων υπαλλήλων. Επομένως, είναι συνεπέστερο προς την κατάσταση των πραγμάτων, αντί να γίνεται λόγος για την αρχή της πολιτικής ουδετερότητας των δημοσίων υπαλλήλων, να αναφερόμαστε στην επιταγή της κομματικής ουδετερότητάς τους.¹⁸ Την αρχή αυτή καθιστά φανερή το α. 29 § 3 Σ, αντισταθμίζοντας έτσι το δικαίωμα ίδρυσης και συμμετοχής σε πολιτικό κόμμα (α. 29 § 1 Σ). Κατά συνέπεια ορθότερο

¹⁷ Δερβιτσιώτης Α., , Οργάνωση του Κράτους, 1998,σελ. 133.

¹⁸ Χρυσανθάκης Χαράλαμπος, Το Σύνταγμα και τα Πολιτικά Δικαιώματα των Δημοσίων Υπαλλήλων, σελ. 63.

είναι εφεξής να μιλάμε για καθήκον κομματικής ουδετερότητας των δημοσίων υπαλλήλων.

Οι περιορισμοί του α. 29 § 3 Σ αφορούν οποιασδήποτε μορφής κομματικές εκδηλώσεις, είτε αυτές έχουν ενεργητικό είτε παθητικό χαρακτήρα, αρκεί να εξωτερικεύουν την εσωτερική στάση του προσώπου. Επίσης, ο συνταγματικός νομοθέτης χρησιμοποιώντας το επίρρημα "απολύτως" θέλει να καταστήσει επιτακτικότερη και κυρίως αναμφίβολη την υποχρέωση αποχής του υπαλλήλου από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Σύμφωνα με μια άποψη¹⁹, υπό το φως των απαγορευτικών - στερητικών προσδιορισμών, δύσκολα θα μπορούσαν να γίνουν δεκτές αποκλίσεις κατ' εφαρμογή του κριτηρίου "εντός - εκτός υπηρεσίας" άσκησης κομματικής δραστηριότητας. Ο συνταγματικός νομοθέτης περιλαμβάνει λοιπόν στην απαγόρευση και την εκτός υπηρεσίας δραστηριότητα του υπαλλήλου, εφόσον βεβαίως αναφέρεται στην εκδήλωση κομματικής προτίμησης και όχι απλώς στην διαμόρφωση πολιτικού φρονήματος. Με βάση τη σκέψη αυτή, δεν γίνεται δεκτή η κομματική ένταξη του υπαλλήλου, υπό οποιαδήποτε μορφή, διότι συνιστά μορφή εκδήλωσης μη ανεκτή από το Σύνταγμα. Η άποψη αυτή δεν βρίσκει πολλούς υποστηρικτές στο νομικό κόσμο.

Το Σύνταγμα στο α. 29 § 3 μιλά σαφώς για απαγορευμένες εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος, μόνο κατά την άσκηση των καθηκόντων, για τους δημοσίους υπαλλήλους. Γι' αυτό οι εκτός καθηκόντων απαγόρευση αποτελεί अपαράδεκτη διασταλτική ερμηνεία της διάταξης και κατά συνέπεια είναι μη αποδεκτή. Κατά την κρατούσα λοιπόν άποψη, ως "εκδηλώσεις απαγορευμένες" νοούνται μόνο οι απευθυνόμενες δημοσίως προς περισσότερους, όχι όμως και οι ιδιωτικές - φιλικές συζητήσεις. Επίσης, εκτός υπηρεσίας δεν απαγορεύεται η ενεργητική και δημόσια εκδήλωση υπέρ του κόμματος

¹⁹ Χρυσανθάκης Χαράλαμπος, Το Σύνταγμα και τα Πολιτικά Δικαιώματα των Δημοσίων Υπαλλήλων, σελ. 65

προτίμησης. Δεν απαγορεύεται ακόμη και η ιδιότητα του μέλους πολιτικού κόμματος για τον δημόσιο υπάλληλο. Με αυτόν τον τρόπο κατοχυρώνεται και για τους δημοσίου υπαλλήλους το δικαίωμα ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας με την ειδικότερη έκφραση της πολιτικής συμμετοχής.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει στην πλούσια νομολογία για το ζήτημα που αναλύσαμε η απόφαση 3138/1991. Στην κρινόμενη απόφαση, έχουμε έναν δόκιμο δημόσιο υπάλληλο με την ιδιότητα εμπειρογνώμονα Β' τάξης για θέματα Λατινικής Αμερικής. Ταυτόχρονα ο υπάλληλος αυτός είναι ανώτερο στέλεχος πολιτικού κόμματος με πολλές αρμοδιότητες, όπως να υποδέχεται εκπροσώπους ξένων κομμάτων. Λόγω της υψηλής του θέσης στο κόμμα, περιβάλλεται με έντονη δημοσιότητα. Το Συμβούλιο της Επικρατείας, σταθμίζοντας τον υπηρεσιακό και τον κομματικό ρόλο του υπαλλήλου, έκρινε ότι η δημοσιότητα με την οποία περιβάλλεται η κομματική του δραστηριότητα ματαιώνει στη συγκεκριμένη περίπτωση τη δυνατότητα του δημοσίου υπαλλήλου να ενεργεί ως φορέας δημόσιας διοίκησης. Θεωρήθηκε δηλαδή, με λίγα λόγια, ότι με την δημοσιότητα αυτή προκαταλαμβάνεται ο διοικούμενος και θίγεται η αρχή της αμεροληψίας. Εδώ θα μπορούσαμε να πούμε ότι η "εκτός υπηρεσίας" δραστηριότητα του δημοσίου υπαλλήλου είναι τέτοιας μορφής ώστε να επηρεάζει καταλυτικά το ρόλο του ως φορέα δημόσιας διοίκησης και να θίγει κατ' αποτέλεσμα την κομματική ουδετερότητα που οφείλει να επιδεικνύει σύμφωνα με την επιταγή του Συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗΣ (ΑΡ.63)

Η αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων έχει ως συνέπεια ότι εκείνος που καταδικάστηκε 1.χάνει οριστικά τα αιρετά δημόσια ,δημοτικά ή κοινοτικά αξιώματά του ,τις δημόσιες ,δημοτικές ή κοινοτικές θέσεις

που κατείχε ,κάθε βαθμό του στο στρατό ,την ιδιότητα του δικηγόρου, καθώς επίσης και τις επίτιμες θέσεις και τα παράσημα 2.δεν μπορεί να αποκτήσει τα παραπάνω ,είτε διαρκώς ,στην περίπτωση της παρ.1 του άρθρου 59 ,είτε κατά το χρόνο που ορίζει ο νόμος ή η απόφαση ,στην περίπτωση της παρ.2 του άρθρου 59 και στις περιπτώσεις των άρθρων 60 ,61 και 62 παρ.3 δεν μπορεί ,κατά τη διάκριση του προηγούμενου άρθρου :

α)να ψηφίζει και να εκλέγεται στις πολιτικές ,δημοτικές ή κοινοτικές εκλογές

β)να αποτελεί μέλος των ορκωτών δικαστηρίων και να διορίζεται πραγματογνώμονας από οποιαδήποτε δημόσια αρχή.

Παρατηρείται ,λοιπόν, ένας γενικότερος αποκλεισμός του ατόμου από ποικίλες δραστηριότητες και εκφάνσεις του δημόσιου βίου.

8. Η ΣΤΕΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΩΣ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΗ ΠΟΙΝΗ

Τις συνέπειες ποινικής καταδίκης ως προς την άσκηση των πολιτικών δικαιωμάτων ορίζουν τα άρθρα 59-66 του ΠΚ, τα οποία ορίζουν επίσης και τα σχετικά με τον υπολογισμό του χρόνου αποστέρησης όπως και την αποκατάσταση στα πολιτικά τους δικαιώματα όσων τα στερήθηκαν ως συνέπεια ποινικής καταδίκης. Οι παρεπόμενες ποινές προβλέπονται και επιβάλλονται όχι μόνες αλλά, όπως δείχνει και ο όρος, συνοδεύοντας κύριες ποινές. Έτσι, η καταδίκη σε ισόβια κάθειρξη²⁰ συνεπάγεται αυτοδικαίως τη διαρκή αποστέρηση των πολιτικών

²⁰ Η θανατική ποινή έχει ήδη καταργηθεί με την παρ. 1 του άρθρου 33 του Ν. 2172/1993, σύμφωνα με την οποία: Η ποινή του θανάτου καταργείται. Όπου στις κείμενες διατάξεις προβλέπεται για ορισμένη αξιόποινη πράξη αποκλειστικώς η ποινή του θανάτου, νοείται ότι απειλείται η ποινή της ισόβιας κάθειρξης. Αν η ποινή του θανάτου προβλέπεται διαζευκτικώς με άλλη ποινή, νοείται ότι απειλείται μόνο η τελευταία. Βλ. όμως και το αναθεωρημένο άρθρο 7 παρ. 3 εδ. 2 του Συντάγματος βάσει του οποίου: Θανατική ποινή δεν επιβάλλεται εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο νόμο για κακουργήματα τα οποία τελούνται σε καιρό πολέμου και σχετίζονται με αυτόν.

δικαιωμάτων του καταδικασμένου (άρθρο 59 παρ. 1) η δε καταδίκη σε κάθειρξη αόριστης διάρκειας συνεπάγεται αυτοδικαίως τη δεκαετή αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων (άρθρο 59 παρ. 2). Στις καταδίκες σε πρόσκαιρη κάθειρξη επιβάλλεται και πρόσκαιρη αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων για δύο έως δέκα έτη (άρθρο 60). Στις καταδίκες σε φυλάκιση, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος, επιβάλλεται και αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων για ένα έως πέντε έτη αν η ποινή που επιβλήθηκε είναι τουλάχιστον ενός έτους και η πράξη που έχει τελεσθεί, φανερώνει από τα αίτια, το είδος, τον τρόπο εκτέλεσής της και όλες τις άλλες περιστάσεις ηθική διαστροφή του χαρακτήρα του δράστη (άρθρο 61). Εξάλλου, όταν ο δράστης καταδικάζεται σε περιορισμό σε ψυχιατρικό κατάστημα, αν η πράξη είναι κακούργημα, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 60, αν δε η πράξη είναι πλημμέλημα, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 61 και 64 (άρθρο 62). Το δικαστήριο έχει δυνητική ευχέρεια, αν συντρέχουν οι όροι του άρθρου 61 και η κύρια ποινή είναι φυλάκιση, να καταγνώσει μερική μόνο αποστέρηση των δικαιωμάτων που αναφέρονται στο άρθρο 63, αν από το είδος της πράξης και τις υπόλοιπες περιστάσεις αποκλείεται το ενδεχόμενο να γίνει κατάχρηση των δικαιωμάτων που διατηρούνται (άρθρο 64). Αποτέλεσμα της αποστέρησης των πολιτικών δικαιωμάτων (άρθρο 63) είναι ότι ο καταδικασθείς χάνει τα αιρετά δημόσια, δημοτικά ή κοινοτικά αξιώματά του, τις δημόσιες, δημοτικές ή κοινοτικές θέσεις που κατείχε, κάθε βαθμό του στο στρατό, την ιδιότητα του δικηγόρου, καθώς επίσης και τις επίτιμες θέσεις ή παράσημα, δεν μπορεί να αποκτήσει τα ανωτέρω, κατά το χρόνο που ορίζει ο νόμος ή η απόφαση, όταν πρόκειται για καταδίκη σε κάθειρξη αόριστης διάρκειας, για καταδίκη σε πρόσκαιρη κάθειρξη, για καταδίκη σε φυλάκιση και για καταδίκη σε περιορισμό σε ψυχιατρικό κατάστημα, τέλος, δεν μπορεί να ψηφίζει και να εκλέγεται στις πολιτικές, δημοτικές ή κοινοτικές εκλογές,

να αποτελεί μέλος των ορκωτών δικαστηρίων και να διορίζεται πραγματογνώμονας από οποιαδήποτε δημόσια αρχή.

8.1 ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ –ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΆΡΘΡΟ 136 : Σε περιπτώσεις συνωμοσίας και προσπάθειας διέγερσης άλλων στο να επιχειρήσουν πράξεις απαγορευμένες από το άρθρο 134 ή συνεννοήσεις με ξένη κυβέρνηση ,μπορεί να επιβληθεί εκτός των άλλων στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων σ/όποιον επιχειρήσει κάποια ενέργεια του 135. Άρθρο 137 Γ: Ανάλογα με την ποινή επιβάλλεται διαρκής ,δεκαετής ή πενταετής αφαίρεση. Διακρίνεται ,λοιπόν, διαβάθμιση της στέρησης και χρονικός προσδιορισμός της σε συνάρτηση με το αδίκημα. Ο υπολογισμός του χρόνου της αποστέρησης καθορίζεται από το άρθρο 65 του Ποινικού Κώδικα – Γενικό μέρος. Η διάρκεια της υπολογίζεται από την επόμενη της ημέρας κατά την οποία συμπληρώθηκε η έκτιση ή παραγράφηκε ή χαρίστηκε η στερητική της ελευθερίας ποινή ,μαζί με την οποία είχε επιβληθεί η αποστέρηση. Στην περίπτωση του άρθρου 105 παρ.1 και 2 ,η διάρκεια υπολογίζεται από την επόμενη της προσωρινής απόλυσης από τις φυλακές. Στις περιπτώσεις των άρθρων 71 και 72 από την επόμενη της απόλυσης του καταδίκου από το κατάστημα στο οποίο βρισκόταν.

9. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗΣ

Το αποτέλεσμα της ολικής ή μερικής αποστέρησης των πολιτικών δικαιωμάτων αρχίζει μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη, ή, στην περίπτωση του άρθρου 59, η απόφαση που επέβαλε την κύρια ποινή. Το χρονικό σημείο έναρξης της διάρκειας των αποτελεσμάτων αυτών είναι μεταγενέστερο: αφετηρία είναι η επόμενη της ημέρας κατά την οποία συμπληρώθηκε η έκτιση ή παραγράφηκε ή χαρίστηκε η στερητική της ελευθερίας ποινή, μαζί με την οποία είχε επιβληθεί η αποστέρηση. Στην περίπτωση του άρθρου 105 παρ. 1 και 2, δηλαδή κατάδικων που δικαιούνται να απολυθούν, η διάρκεια υπολογίζεται από την επομένη

της προσωρινής απόλυσης από τις φυλακές. Στις περιπτώσεις των άρθρων 71 και 72, δηλαδή εισαγωγή αλκοολικών και τοξικομανών σε θεραπευτικό κατάστημα και παραπομπή σε κατάστημα εργασίας, αντίστοιχα, από την επομένη της απόλυσης του κατάδικου από το κατάστημα στο οποίο βρισκόταν. Αν η ποινή ανασταλεί υπό όρο (άρθρο 99), θα ανασταλεί και η παρεπόμενη ποινή της αποστέρησης. Αν όμως πρόκειται για στερήσεις ή ανικανότητες σε βάρος δημοσίων υπαλλήλων και διατάζει το δικαστήριο να μην ανασταλούν (άρθρο 104 παρ. 2), η αποστέρηση αρχίζει με το αμετάκλητο της δικαστικής απόφασης.

10. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Το άρθρο 66 του Ποινικού Κώδικα ρυθμίζει αναλυτικά τα της αποκατάστασης του αποστερηθέντος τα πολιτικά δικαιώματα συνεπεία αμετάκλητης ποινικής καταδίκης, τη δε σχετική διαδικασία ρυθμίζει η ποινική δικονομία.²¹ η δυνατότητα του καταδικασμένου σε αποστέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων να αποκατασταθεί στην απόλαυσή τους, αν περάσουν πέντε χρόνια στην περίπτωση καταδίκης σε (ισόβια ή πρόσκαιρη) κάθειρξη ή σε θανατική ποινή που έχει μετατραπεί σε ποινή στερητική της ελευθερίας, ή τρία χρόνια, στην περίπτωση καταδίκης σε φυλάκιση, από την έκτιση ή την άφεση με χάρη ή την παραγραφή της ποινής ή την έκτιση ή την παραγραφή των συμπληρωματικών μέτρων ασφαλείας των άρθρων 71 και 72. Για να χορηγηθεί η αποκατάσταση πρέπει να βεβαιωθεί ότι στο διάστημα αυτό ο αιτών έζησε έντιμη ζωή και εκπλήρωσε όσο μπορούσε τις υποχρεώσεις που προέκυψαν από το έγκλημα και βεβαιώθηκαν δικαστικά. Αν η αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων που προβλέπει το άρθρο 11 παρ. 1 επιβλήθηκε μετά την έκτιση ή την άφεση λόγω χάρης ή την παραγραφή της ποινής, η αποκατάσταση μπορεί να γίνει μετά τρία έτη από την ημέρα που έγινε αμετάκλητη η απόφαση του

²¹ Καρράς Α., Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1998, 2^η έκδοση, σελ. 886.

πλημμελειοδικείου η οποία είχε απαγγείλει την αποστέρηση. Αν στον κατάδικο έχει επιβληθεί ποινή περιορισμού σε ψυχιατρικό κατάστημα, η αποκατάσταση στην απόλαυση των πολιτικών δικαιωμάτων του μπορεί να γίνει αφού περάσουν πέντε χρόνια, όταν η πράξη είναι κακούργημα, ή τρία χρόνια, όταν η πράξη είναι πλημμέλημα. Αν η σχετική με την αποκατάσταση αίτηση απορριφθεί, δεν μπορεί να υποβληθεί ξανά πριν περάσουν δύο χρόνια από την απόρριψή της. Από τη ρύθμιση του άρθρου 66 συνάγεται ότι η δικαστική αποκατάσταση μπορεί να γίνει είτε μέσα στο χρόνο που διαρκεί η αποστέρηση είτε μετά την πάροδο του χρόνου αποστερήσεως. Η διαδικασία με την οποία χορηγείται η αποκατάσταση ρυθμίζεται στην ποινική δικονομία.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Από όλα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι τα πολιτικά δικαιώματα απονέμονται σε όλους τους Έλληνες πολίτες που πληρούν τους όρους που θέτει το σχετικό προεδρικό διάταγμα. Συνεπώς κάθε αναίτια αποστέρηση τους είναι αντισυνταγματική και συνιστά προσβολή της ουσίας τους. Γι'αυτό και το κράτος οφείλει να παρέχει τα απαραίτητα μέσα για την άσκηση τους και να λαμβάνει κατάλληλα μέτρα προστασίας για την αποφυγή κάθε προσβολής τους. Όμως το ότι τα πολιτικά δικαιώματα αναγνωρίζονται και προστατεύονται για όλους τους πολίτες δεν σημαίνει ότι απουσιάζουν οι περιορισμοί. Αντιθέτως, περιορισμοί υφίστανται αλλά θα πρέπει να είναι σύμφωνοι με το Σύνταγμα, το οποίο εξάλλου στην σχετική διάταξη ορίζει τους λόγους για τους οποίους δικαιολογείται η αποστέρησή τους. Αλλά και στην περίπτωση που κάποιος πολίτης στερήθηκε τα πολιτικά του δικαιώματα, το κράτος θα πρέπει να μεριμνά έτσι ώστε να τηρείται το χρονικό όριο της αποστέρησης και να μην ξεπερνά το οριζόμενο από τη δικαιοσύνη.

Αυτός θα πρέπει να είναι ο σκοπός ενός δημοκρατικού κράτους που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα και θέλει να εξαλείψει κάθε είδους αυθαιρεσία που τείνει να τα περιορίσει αναίτια.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

1.ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ:

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΟΠΟΣ: ΑΘΗΝΑ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ: 3300

ΕΤΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: 2004

ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριθμός 3300/2004ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΤΜΗΜΑ Γ΄ Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 25 Σεπτεμβρίου 2003 με την εξής σύνθεση : Γ. Σταυρόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ' Τμήματος, Α. Γκότσης, Ν. Μαρκουλάκης, Σύμβουλοι, Γ. Ποταμιάς, Π. Καρλή, Πάρεδροι. Γραμματέας η Ο. Κουτεντάκη. Για να δικάσει την από 8 Ιανουαρίου 2002 έφεση :της Μ. συζ. Μ. Κ., κατοίκου Χολαργού Αττικής (οδός Φ. αρ. 40), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Ιωάννη Σταμούλη (Α.Μ. 7849), που τον διόρισε με πληρεξούσιο,κατά του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, ο οποίος παρέστη με τον Στ. Κίκα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,και κατά της 2357/2001 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Ν. Μαρκουλάκη.Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της εκκαλούσης, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους εφέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η έφεση και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο 1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση εφέσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (ειδικά γραμμάτια παραβόλου Α΄ 121149, 938585, 6853/2002).2. Επειδή, με την κρινόμενη έφεση ζητείται η εξαφάνιση της 2357/2001 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Με την απόφαση αυτή απορρίφθηκε αίτηση ακυρώσεως της εκκαλούσας κατά της Υ10α/25626/1.8.2000 πράξεως του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, με την οποία διαπιστώθηκε η αυτοδίκαιη έκπτωση από την υπηρεσία της εκκαλούσας, ιατρού του Ε.Σ.Υ., λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης της.3. Επειδή, στο άρθρο 150 του Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 2683/1999 Π Α 19), ορίζεται ότι : «Ο υπάλληλος εκπίπτει αυτοδικαίως της υπηρεσίας, εφόσον με αμετάκλητη δικαστική απόφαση : α) καταδικασθεί σε ποινή τουλάχιστον πρόσκαιρης κάθειρξης ή σε οποιαδήποτε ποινή για πλημμέλημα από τα αναφερόμενα στην περ. α΄ της παρ. 1 του άρθρου 8 ή σε οποιαδήποτε ποινή για λιποταξία, β) του επιβληθεί **στέρωση πολιτικών δικαιωμάτων**. Η έκπτωση επέρχεται από την ημερομηνία δημοσίευσης της αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης. Για την έκπτωση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως». Περαιτέρω, στην παρ. 1 του άρθρου 8 του αυτού Κώδικα ορίζεται ότι : «Δεν διορίζονται υπάλληλοι : α) Όσοι καταδικάσθηκαν για κακούργημα και σε οποιαδήποτε ποινή για κλοπή, υπεξαίρεση (κοινή και στην υπηρεσία), απάτη, εκβίαση, πλαστογραφία, απιστία δικηγόρου, δωροδοκία, καταπίεση, απιστία περί την υπηρεσία, παράβαση καθήκοντος, καθ' υποτροπή συκοφαντική δυσφήμιση, καθώς και για οποιοδήποτε έγκλημα

κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής. β». Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, οι οποίες δεν αντίκεινται στις περί προστασίας της μονιμότητας των υπαλλήλων συνταγματικές διατάξεις (βλ. Σ.τ.Ε. 2857/1985 Ολομ., 1889/2001 κ.ά.), η έκπτωση του υπαλλήλου υπό την υπηρεσία και την κατεχόμενη απλ αυτόν θέση επέρχεται αυτοδικαίως από τη χρονολογία δημοσιεύσεως της καταδικαστικής αποφάσεως, αν κατ' αυτής δεν επιτρέπεται η άσκηση ενδίκων μέσων, ή από τη χρονολογία κατά την οποία η καταδικαστική απόφαση κατέστη αμετάκλητη. Για την επέλευση δε του νομικού αυτού αποτελέσματος και εφόσον, κατά τα προεκτεθέντα, έχει υπάρξει αμετάκλητη καταδίκη του υπαλλήλου για κάποιο από τα ως άνω ποινικά αδικήματα, εκδίδεται υποχρεωτικά σχετική διαπιστωτική πράξη από την αρμόδια για την απόλυση αρχή, χωρίς προηγούμενη απόφαση του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου (βλ. σχετ. ΣτΕ 2223/2003 κ.ά.).4. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με την 17332/1997 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών η εκκαλούσα, ιατρός του Ε.Σ.Υ., καταδικάσθηκε σε ποινή φυλακίσεως δεκαπέντε (15) μηνών, με τριετή αναστολή, για το αδίκημα της δωροδοκίας για νόμιμες πράξεις κατ' εξακολούθηση. Το Τριμελές Εφετείο Αθηνών, το οποίο επελήφθη κατόπιν εφέσεως της εκκαλούσας κατά της ανωτέρω αποφάσεως, με την 12195/1999 απόφασή του, η οποία δημοσιεύθηκε στις 18.11.1999 και καταχωρήθηκε στο σχετικό ειδικό βιβλίο στις 10.2.2000, επέβαλε σ' αυτήν, για το πιο πάνω αδίκημα, ποινή φυλακίσεως πέντε (5) μηνών, με τριετή αναστολή. Η τελευταία αυτή απόφαση κατέστη αμετάκλητη, αφού δεν ασκήθηκε κατ' αυτής αίτηση αναιρέσεως (βλ. την 977/7.7.2000 βεβαίωση της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου που εκδόθηκε ύστερα από το Υ10α/19833/14.6.2000 έγγραφο του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας). Κατόπιν τούτων, ο Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας, κατ' εφαρμογή των προαναφερομένων διατάξεων του άρθρου 150 του ν. 2683/1999, εξέδωσε την προσβληθείσα με την αίτηση ακυρώσεως Υ10α/25626/1.8.2000 πράξη του, με την οποία διαπιστώθηκε η αυτοδίκαιη έκπτωση της εκκαλούσας από την υπηρεσία από 18.11.1999, περίληψη δε της διαπιστωτικής αυτής πράξεως δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ ΝΠΔΔ 204/2000).5. Επειδή, με την κρινόμενη έφεση προβάλλεται ότι εσφαλμένα απορρίφθηκε από το διοικητικό εφετείο ο λόγος ακυρώσεως της εκκαλούσας κατά τον οποίο η πιο πάνω διαπιστωτική πράξη περί αυτοδίκαιης εκπτώσεώς της ήταν μη νόμιμη και ακυρωτέα, διότι με την 12195/1999 απόφασή του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών, η οποία κατέστη αμετάκλητη, διατάχθηκε η αναστολή εκτελέσεως της επιβληθείσας ποινής επί τριετία, μαζί δε με την κύρια ποινή, σύμφωνα με το άρθρο 104 παρ. 2 του Ποινικού Κώδικα, αναστέλλονται και όλες οι παρεπόμενες ποινές στέρησης δικαιωμάτων και ανικανότητες και, συνεπώς, και η αυτοδίκαιη έκπτωση από το αξίωμα του υπαλλήλου. Ο λόγος αυτός εφέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Και τούτο διότι, όπως συνάγεται από τις προεκτεθείσες διατάξεις του άρθρου 150 του, μεταγενέστερου του Ποινικού Κώδικα, ν. 2683/1999, με τις οποίες ρυθμίσθηκαν ειδικά και προς το σκοπό της δημιουργίας αυστηρότερου καθεστώτος, χάριν του συμφέροντος της δημόσιας υπηρεσίας, τα σχετικά με την έκπτωση των καταδικασθέντων υπαλλήλων, ο τρόπος εκτελέσεως και, συγκεκριμένα, η αναστολή εκτελέσεως της επιβληθείσας ποινής βάσει του Ποινικού Κώδικα δεν ασκεί επιρροή επί της αυτοδικαίως επερχόμενης εκπτώσεως λόγω αμετάκλητης καταδίκης σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις (βλ. Σ.τ.Ε. 2223/2003, 2903/2002).6. Επειδή, προβάλλεται επίσης με την υπό κρίση έφεση ότι το διοικητικό εφετείο εσφαλμένα απέρριψε τον προβληθέντα από την εκκαλούσα λόγο ακυρώσεως κατά τον οποίο ο χρόνος της τριετούς αναστολής άρχισε να υπολογίζεται από τη δημοσίευση της πρωτόδικης καταδικαστικής αποφάσεως (28.2.1997) και, επομένως, η ανωτέρω διαπιστωτική πράξη περί

αυτοδίκαιης εκπτώσεως της εκκαλούσας μη νομίμως εκδόθηκε την 1.8.2000, οπότε δεν υπήρχε πλέον η καταδίκη αφού είχε ήδη παρέλθει επιτυχώς ο χρόνος αναστολής. Ο λόγος αυτός εφέσεως είναι απορριπτέος ως στηριζόμενος σε εσφαλμένη νομική εκδοχή, διότι, σύμφωνα με το άρθρο 546 παρ. 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ο υπολογισμός του χρόνου της αναστολής άρχισε από του κατέστη αμετάκλητη η ανωτέρω 12195/1999 καταδικαστική απόφαση του Εφετείου Αθηνών (βλ. Α.Π. 537/1999).7. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, η κρινόμενη έφεση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της. Διά ταύτα Απορρίπτει την έφεση. Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου και Επιβάλλει στην εκκαλούσα τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου, η οποία ανέρχεται σε τριακόσια ογδόντα (380) ευρώ. Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα την 1η Οκτωβρίου 2003. Πρόεδρος του Γ' Τμήματος Η Γραμματέας Γ. Σταυρόπουλος Ο. Κουτεντάκης και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου 2004. Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματέας Π. Ζ. Φλώρος Σ. Χάρου

2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ:

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΟΠΟΣ: ΑΘΗΝΑ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ: 805

ΕΤΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: 2003

**ΟΡΟΙ
ΘΗΣΑΥΡΟΥ:**

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΙ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΝΝΑΒΗΣ ΚΛΠ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αστυνομικοί - Πειθαρχικά παραπτώματα - Καλλιέργεια ναρκωτικών - Απόταξη - Θέση σε αργία - Αθώωση από ποινικό δικαστήριο - Αθώωση λόγω αμφιβολιών -. Με απόφασή του, το Πρωτοβάθμιο Ανακριτικό Συμβούλιο επέβαλε στον εκκαλούντα αστυνομικό της πειθαρχική ποινή της αποτάξεως, ακολούθως δε το Δευτεροβάθμιο Ανακριτικό Συμβούλιο, επιληφθέν της υποθέσεως κατόπιν προσφυγής του εκκαλούντος ενώπιόν του, με απόφασή του, επέβαλε σε αυτόν την πειθαρχική ποινή της αργίας δι' απολύσεως έξι μηνών λόγω των σε βάρος του σοβαρών υπόνοιων ότι ενέχεται στην καλλιέργεια φυτείας ινδικής κάνναβης. Σε εκτέλεση της αποφάσεως αυτής, εκδόθηκε πράξη του Αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ. Εν συνεχεία, όμως, εκδόθηκε απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Πατρών, με την οποία ο εκκαλών καταδικάσθηκε, για καλλιέργεια ινδικής κάνναβης, σε κάθειρξη δέκα έξι ετών, χρηματική ποινή τριών εκατομμυρίων και στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων για πέντε έτη, σε εκτέλεση δε της αποφάσεως αυτής εγκλείσθηκε στις φυλακές .Εν όψει της εν λόγω καταδικαστικής αποφάσεως, ο Αρχηγός της ΕΛ.ΑΣ., με πράξη του, διέκοψε τη θέση του εκκαλούντος σε κατάσταση αργίας δι' απολύσεως και έθεσε αυτόν σε διαθεσιμότητα , με άλλη δε πράξη του τον παρέπεμψε ενώπιον του Πρωτοβάθμιου Ανακριτικού Συμβουλίου με το ερώτημα της αποτάξεως λόγω ποινικής καταδίκης. Το Πρωτοβάθμιο Ανακριτικό Συμβούλιο, με απόφασή του, επέβαλε στον εκκαλούντα την πειθαρχική ποινή της απόταξης, προσφυγή δε

τούτου απορρίφθηκε με απόφαση του Δευτεροβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου. Σε εκτέλεση της τελευταίας αυτής αποφάσεως εκδόθηκε πράξη του Προϊσταμένου του Κλάδου Διοικητικής Υποστήριξης περί αποτάξεως του εκκαλούντος από το Σώμα της ΕΛ.ΑΣ. Της πράξεως αυτής ακολούθησε η έκδοση αποφάσεως του Πενταμελούς Εφετείου Πατρών, με την οποία ο εκκαλών κηρύχθηκε και πάλι ένοχος για καλλιέργεια ινδικής κάνναβης κατά συναυτουργία και κατ' εξακολούθηση και του επιβλήθηκε ποινή καθειρέξεως καθώς χρηματική ποινή και στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων για πέντε χρόνια. Η απόφαση, όμως, αυτή αναιρέθηκε με την απόφαση του Αρείου Πάγου, δια της οποίας η υπόθεση παραπέμφθηκε προ νέα κρίση στο Πενταμελές Εφετείο Πειραιώς, το οποίο, με την απόφασή του, κήρυξε τον εκκαλούντα αθώο, λόγω αμφιβολιών, του αποδιδόμενου σε αυτόν εγκλήματος της καλλιέργειας ινδικής κάνναβης. Εν όψει της αθωωτικής αυτής αποφάσεως, ο εκκαλών εξήτησε με αίτησή του προς τον Αρχηγό της ΕΛ.ΑΣ. την επανάληψη της πειθαρχικής δίκης, η οποία επαναληφθείσα κατέληξε σε απόφαση του Πρωτοβάθμιου Ανακριτικού Συμβουλίου περί αποτάξεως. Προσφυγή του εκκαλούντος κατά της αποφάσεως αυτής απορρίφθηκε με την ενώπιον του δικάσαντος Διοικητικού Εφετείου προσβληθείσα απόφαση του Δευτεροβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου. Η απόφαση, όμως, αυτή, καθ' ο μέρος επιβάλλει στον εκκαλούντα την πειθαρχική ποινή της απόταξης για το παράπτωμα (καλλιέργεια ινδικής κάνναβης) δεν είναι νόμιμη και τούτο διότι, με απόφαση του Πενταμελούς Εφετείου Πειραιώς, ο εκκαλών είχε αθωωθεί για το ποινικό αδίκημα της καλλιέργειας ινδικής κάνναβης. Δεδομένου, όμως, ότι η αθώωση αυτή του εκκαλούντος εχώρησε λόγω αμφιβολιών περί της ενοχής του, το Δευτεροβάθμιο Ανακριτικό Συμβούλιο ηδύνατο μεν κατά νόμον να εμμείνει στην επιβληθείσα πειθαρχική ποινή της αποτάξεως, πλην με ειδική αιτιολογία δικαιολογούσα την αποκλίνουσα από την αθωωτική ποινική απόφαση διαφορετική κρίση του, και πάντως χωρίς αναγωγή στα πειθαρχικά παραπτώματα, για τα οποία ο εκκαλών έχει ήδη τιμωρηθεί, και, περαιτέρω, χωρίς επίκληση των αποφάσεων του Τριμελούς και Πενταμελούς Εφετείου Πατρών, αντιστοίχως, αφού η μεν πρώτη επικυρώθηκε από τη δεύτερη, η οποία ακολούθως αναιρέθηκε με απόφαση του Αρείου Πάγου.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριθμός 805/2003 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΤΜΗΜΑ Γ' Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 9 Ιανουαρίου 2003, με την εξής σύνθεση: Π. Ζ. Φλώρος, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος, που είχε κώλυμα, Α. Γκότσης, Ν. Μαρκουλάκης, Σύμβουλοι, Π. Καρλή, Π. Τσούκας, Πάρεδροι. Γραμματέας η Δ. Τετράδη-Χαρλαύτη. Για να δικάσει την από 5 Μαρτίου 2001 έφεση: του Ε.Ζ.Φ., κατοίκου Πατρών, ο οποίος παρέστη με το δικηγόρο Ιωαν. Λιακόπουλο (Α.Μ. 8512), που τον διόρισε στο ακροατήριο, κατά του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ο οποίος παρέστη με τον Ι. Χατζηνέκουρα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κατά της υπ' αριθμ. 1776/2000 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Πάρεδρου Π.Τσούκα. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του εκκαλούντος, ο οποίος, αφού δήλωσε ότι παραιτείται του πρώτου λόγου εφέσεως, στη συνέχεια ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους εφέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η έφεση, και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του

δικαστηρίου και Αφού μελετήσετασ σχετικά έγγραφα Σκέφθηκε κατά το Νόμο 1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση εφέσεως έχει καταβληθεί το κατά νόμον παράβολο (υπ' αριθμ. 2302181/2001 ειδικό έντυπο παραβόλου). 2. Επειδή, με την έφεση αυτή ζητείται η εξαφάνιση της υπ' αριθμ. 1776/2000 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με την οποία απορρίφθηκε η από 22.11.1999 αίτηση ακυρώσεως του ήδη εκκαλούντος κατά της υπ' αριθμ. 61/1999 αποφάσεως του Δευτεροβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου Ανθυπαστυνόμων - Αρχιφυλάκων και Αστυφυλάκων της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.). Με την απόφαση αυτή επιβλήθηκε στον εκκαλούντα η πειθαρχική ποινή της αποτάξεως λόγω παραβάσεως της διατάξεως του άρθρου 11§1 εδ. β' και γ' του Ν.Δ. 935/1971. 3. Επειδή, ο εκκαλών παραιτήθηκε, δια σχετικής δηλώσεως του πληρεξουσίου δικηγόρου του, από τον λόγο εφέσεως, κατά τον οποίο το δικάσαν Διοικητικό Εφετείο μη νόμιμα απέρριψε τον λόγο ακυρώσεως ότι, μετά την έκδοση της υπ' αριθμ. 27/1998 αμετάκλητης αθωωτικής αποφάσεως του Πενταμελούς Εφετείου Πειραιώς, αναβίωσε η ισχύς της υπ' αριθμ. 93/1991 αποφάσεως του Δευτεροβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου και ως εκ τούτου η ήδη επίδικη υπόθεση δεν έπρεπε κατά νόμον να παραπεμφθεί ενώπιον του Συμβουλίου τούτου, το οποίο εξέδωσε εν τέλει την προσβληθείσα επι ακυρώσει υπ' αριθμ. 61/1999 απόφασή του περί αποτάξεως. 4. Επειδή, ο εκκαλών, καθ' ο χρόνο υπηρετούσε ως Αρχιφύλακας της ΕΛ.ΑΣ., παραπέμφθηκε, με την υπ' αριθμ. 218417/6/318/25.1.1991 διαταγή του Αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ, ενώπιον του Πρωτοβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου με το ερώτημα της αποτάξεως διότι: "Όπως προέκυψε από ενεργηθείσα ε.δ.ε. υπηρετών στο Τ.Α. Αμαλιάδος, από 7-9-1983 και από ενεργηθείσα προανάκριση σε βάρος του Αστυφ/κα Κ.Α. για καλλιέργεια (5) φυτειών ινδικής καννάβεως με (1.850) περίπου δενδρύλλια, σε αγροτική περιοχή του χωριού καταγωγής του Δάφνη - Αετορράχης - Ηλείας: α. Ήταν γνώστης της υπάρξεως τουλάχιστον της μίας φυτείας με τα εξακόσια πέντε (605) δενδρύλλια, την οποία, επισκέφθηκε με τον Κ. χρησιμοποιήσαντες για την μετάβασή τους εν γνώσει του το αυτοκίνητό του ιδιώτου Κ.Δ. (αγροτικό τύπου FORD), για τον οποίο του είχε επισημανθεί από τον Δ/τή του, ότι είναι ύποπτος καλλιέργειας, διακινήσεως και εμπορίας ναρκωτικών και είχε διαταχθεί να τον παρακολουθεί. β. Ο σκοπός της μεταβάσεως του στην φυτεία δεν ήταν η διενέργεια αυτοψίας για να ενημερώσει στη συνέχεια την Υπηρεσία του, αλλά η συγκάλυψη της υποθέσεως, κατόπιν προσυεννοήσεως, όπως και έγινε, με την επιβεβαίωση του ισχυρισμού του Κ. κατά την προανάκριση, ότι τον είχε ενημερώσει για την φυτεία, προκειμένου να ενεργήσει υπηρεσιακάς. γ. Η προσυεννόηση έγινε προ της συλλήψεως του Κ., διότι άλλως δεν θα εγνώριζε την θέση της φυτείας, την οποία και υπέδειξε στον Υπαστυνόμο Γ.Ι.. δ. Δεν ενημέρωσε, όπως όφειλε, την Υπηρεσία του, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες υπηρεσιακές ενέργειες, με αποτέλεσμα όχι μόνο να μην συλληφθούν οι δράστες, αλλά και να προβούν στην εν μέρει συγκομιδή της, γεγονός το οποίο σχολιάσθηκε δυσμενώς από το τοπικό τύπο και την κοινή γνώμη. ε. Ανέφερε στον Αστυν. Υποδ/ντή Κ.Γ. για την 5η φυτεία με αδικαιολόγητο βραδύτητα, ήτοι έλαβε γνώση την 29-8-90 και ανέφερε περί τούτου την 1-9-90. στ. Μετέβη μετά του Αστυφ/κα Χ.Φ. στην οικία του Ανθ/μου Σ.Κ., σε ακατάλληλη ώρα (01.00' της 26-8-90), καθ' όν χρόνο διαρκούσε η προανάκριση του Αστυφ/κα Κ., υπό Αξ/κών του Α.Τ. Β. και όταν τους πληροφόρησε η σύζυγός του ότι την ώρα εκείνη βρισκόταν στην Υπηρεσία του (Α.Τ. Β.), δεν μετέβησαν προς συνάντησή του αλλά αποχώρησαν, με αποτέλεσμα να θεωρηθεί η ενέργειά τους αυτή ύποπτη. ζ. Σε βάρος του δεν ασκήθηκε μεν ποινική δίωξη από τον Εισαγγελέα Πρωτ/κών Αμαλιάδος, ερευνάται όμως αν ενέχεται ή μη στην καλλιέργεια των φυτειών, από την τακτική ανάκριση. Οι ανωτέρω ενέργειες και παραλείψεις του δημιουργούν

σε βάρος του σοβαρές υπόνοιες ότι ενέχεται στην καλλιέργεια τουλάχιστον της 2ης φυτείας ινδικής καννάβης, ήτοι για βαρέα παραπτώματα περί την Υπηρεσία και πράξεις που καθάπτονται της τιμής και της υπόληψης αυτού και του Σώματος, κατά παράβαση του άρθρου 14 παρ. 1 εδαφ. β' και γ' του Π.Δ. 935/719". Με την υπ' αριθμ. 37/1991 απόφασή του, το Πρωτοβάθμιο Ανακριτικό Συμβούλιο επέβαλε στον εκκαλούντα την πειθαρχική ποινή της αποτάξεως, ακολούθως δε το Δευτεροβάθμιο Ανακριτικό Συμβούλιο, επιληφθέν της υποθέσεως κατόπιν προσφυγής του εκκαλούντος ενώπιόν του, με την υπ' αριθμ. 93/1991 απόφασή του επέβαλε σε αυτόν την πειθαρχική ποινή της αργίας δι' απολύσεως έξι μηνών με την αιτιολογία ότι: "..... από ενεργηθείσα προανάκριση σε βάρος του Αστυφύλακα Κ.Α. για καλλιέργεια (5) φυτειών Ινδικής Καννάβης με (1.850) δενδρύλλια, σε αγροτική περιοχή του χωρίου καταγωγής του Δάφνη Αετορράχης Ηλείας προέκυψε ότι ο εγκαλούμενος Αρχιφύλακας, όταν υπηρετούσε στο Α.Τ. Αμαλιάδος Ηλείας από 7.9.1983 α) Ήταν γνώστης της υπάρξεως τουλάχιστον της μιας φυτείας με τα (605) δενδρύλλια, την οποία επισκέφθηκε με τον Κ., χρησιμοποιήσαντες για τη μετάβασή τους εν γνώσει του το αυτοκίνητο του ιδιώτη Κ.Δ. (αγροτικό τύπου FORD), για τον οποίο του είχε επισημανθεί από το Διοικητή του, ότι είναι ύποπτος καλλιέργειας, διακινήσεως και εμπορίας ναρκωτικών και είχε διαταχθεί να τον παρακολουθεί. β) Ο σκοπός της μεταβάσεώς του στην φυτεία δεν ήταν η διενέργεια αυτοψίας για να ενημερώσει στη συνέχεια την Υπηρεσία του, αλλά η συγκάλυψη της υποθέσεως, κατόπιν προσυνηνοήσεως, όπως και έγινε, με την επιβεβαίωση του ισχυρισμού του Κ. κατά την προανάκριση, ότι τον είχε ενημερώσει για την φυτεία, προκειμένου να ενεργήσει υπηρεσιακά. γ) Η προσυνηνόηση έγινε προ της συλλήψεως του Κ., διότι άλλως δεν θα ε γνώριζε τη θέση της φυτείας, την οποία και υπέδειξε στον Υπαστυνόμο Γ.Ι.. δ) Δεν ενημέρωσε, όπως όφειλε, την Υπηρεσία του, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες υπηρεσιακές ενέργειες, με αποτέλεσμα, όχι μόνο να μην συλληφθούν οι δράστες, αλλά και να προβούν στην εν μέρει συγκομιδή της, γεγονός το οποίο σχολιάστηκε δυσμενώς από τον τοπικό τύπο και την κοινή γνώμη. ε) Ανέφερε στον Αστυν/κό Υποδ/ντή Κ.Γ. για την 5η φυτεία με αδικαιολόγητο βραδύτητα, ήτοι έλαβε γνώση την 29/8/90 και ανέφερε περί τούτου την 1/9/90. στ) Μετέβη μετά του Αστυφύλακα Χ.Φ. στην οικία του Ανθ/μου Σ.Κ., σε ακατάλληλη ώρα (01.00' της 26/8/90), καθ' ον χρόνο διαρκούσε η προανάκριση του αστυφ/κα Κ., υπό Αξ/κών του Α.Τ. Β. και όταν τους πληροφόρησε η σύζυγός του ότι την ώρα εκείνη βρισκόταν στην υπηρεσία του (Α.Τ. Β.), δεν μετέβησαν προς συνάντησή του, αλλά αποχώρησαν, με αποτέλεσμα να θεωρηθεί η ενέργειά τους αυτή ύποπτη. ζ) Σε βάρος του ασκήθηκε μεν ποινική δίωξη από τον Εισαγγελέα Πρωτ/κών Αμαλιάδος, ερευνάται όμως εάν ενέχεται ή μη στην καλλιέργεια των φυτειών από την τακτική ανάκριση. Οι ανωτέρω ενέργειες και παραλείψεις του δημιουργούν σε βάρος του σοβαρές υπόνοιες ότι ενέχεται στην καλλιέργεια του στον της 2ης φυτείας ινδικής κάνναβης". Σε εκτέλεση της αποφάσεως αυτής (υπ' αριθμ. 93/1991), εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 209052/61/3-ιγ/3.11.1991 πράξη του Αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ. Εν συνεχεία, όμως, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 359/1991 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Πατρών, με την οποία ο εκκαλών καταδικάσθηκε, για καλλιέργεια ινδικής κάνναβης, σε κάθειρξη δέκα έξι (16) ετών, χρηματική ποινή τριών εκατομμυρίων και **στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων** για πέντε έτη, εις εκτέλεση δε της αποφάσεως αυτής εγκλείσθηκε στις φυλακές Αγίου Ανδρέα Πατρών στις 10.12.1991. Εν όψει της εν λόγω καταδικαστικής αποφάσεως, ο Αρχηγός της ΕΛ.ΑΣ., με την υπ' αριθμ. 209052/6/3-κή/14.1.1992 πράξη του, διέκοψε τη θέση του εκκαλούντος σε κατάσταση αργίας δι' απολύσεως και έθεσε αυτόν σε διαθεσιμότητα από 10.12.1991, με τη δε υπ' αριθμ. 209052/6/3-λα/8.2.1992 πράξη του τον παρέπεμψε ενώπιον του Πρωτοβάθμιου

Ανακριτικού Συμβουλίου με το ερώτημα της αποτάξεως λόγω ποινικής καταδίκης (άρθρο 14§1 εδ. ε' του Ν.Δ. 935/1975). Το Πρωτοβάθμιο Ανακριτικό Συμβούλιο, με την υπ' αριθμ. 58/1992 απόφασή του, επέβαλε στον εκκαλούντα την πειθαρχική ποινή της απόταξης, προσφυγή δε τούτου απορρίφθηκε με την υπ' αριθμ. 97/1992 απόφαση του Δευτεροβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου. Σε εκτέλεση της τελευταίας αυτής απόφασεως εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 209052/6/3μδ/31.10.1992 πράξη του Προϊσταμένου του Κλάδου Διοικητικής Υποστήριξης περί αποτάξεως του εκκαλούντος από το Σώμα της ΕΛ.ΑΣ. Της πράξεως αυτής ακολούθησε η έκδοση της υπ' αριθμ. 21-22/1993 απόφασεως του Πενταμελούς Εφετείου Πατρών, με την οποία ο εκκαλών κηρύχθηκε και πάλι ένοχος για καλλιέργεια ινδικής κάνναβης κατά συναυτουργία με τον αγρότη Δ. Κ. και κατ' εξακολούθηση και δη με την κατ' άρθρο 6§1 Ν. 1729/1987 επιβαρυντική περίπτωση, και του επιβλήθηκε ποινή καθειρήσεως δέκα έξι (16) ετών, καθώς επίσης χρηματική ποινή 1.000.000 δρχ. και στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων για πέντε (5) χρόνια. Η απόφαση, όμως, αυτή αναιρέθηκε με την υπ' αριθμ. 580/1997 απόφαση του Αρείου Πάγου, δια της οποίας η υπόθεση παραπέμφθηκε προ νέας κρίσης στο Πενταμελές Εφετείο Πειραιώς, το οποίο, με την υπ' αριθμ. 27/1998 απόφασή του, κήρυξε τον εκκαλούντα αθώο, λόγω αμφιβολιών, του αποδιδόμενου σε αυτόν εγκλήματος της καλλιέργειας ινδικής κάνναβης. Εν όψει της αθωωτικής αυτής αποφάσεως, ο εκκαλών εζήτησε με την από 17.6.1998 αίτησή του προς τον Αρχηγό της ΕΛ.ΑΣ. την επανάληψη της πειθαρχικής δίκης, η οποία επαναληφθείσα κατέληξε στην υπ' αριθμ. 137/1998 απόφαση του Πρωτοβάθμιου Ανακριτικού Συμβουλίου περί αποτάξεως. Προσφυγή του εκκαλούντος κατά της αποφάσεως αυτής απορρίφθηκε με την ενώπιον του δικάσαντος Διοικητικού Εφετείου προσβληθείσα υπ' αριθμ. 61/1999 απόφαση του Δευτεροβαθμίου Ανακριτικού Συμβουλίου και με την εξής αιτιολογία: "από ενεργηθείσα προανάκριση σε βάρος του πρώην Αστ/κα Α. Κ. (για την υπόθεση αυτή καταδικάσθηκε σε ποινή φυλακίσεως 16 ετών), για καλλιέργεια (5) φυτειών ινδικής καννάβης με (1.850) περίπου δενδρύλλια, σε αγροτική περιοχή του χωριού καταγωγής του Δάφνη Αετοράχης Ηλείας προέκυψε ότι ο εγκαλούμενος πρώην Αρχ/κας Ε. Φ., όταν ήταν στην ενέργεια και υπηρετούσε στο Τ.Α. Αμαλιάδος από 7/9/83. α) Ήταν γνώστης της υπάρξεως τουλάχιστον της μίας (1) φυτείας με εξακόσια πέντε (605) δενδρύλλια, την οποία επισκέφθηκε με τον Α. Κ., χρησιμοποιήσαντες για τη μετάβασή τους, εν γνώσει του, το αυτοκίνητο του Δ. Κ. (αγροτικού τύπου FORD) για τον οποίο του είχε επισημανθεί από το Δ/τή του, ότι ήταν ύποπτος καλλιέργειας, διακινήσεως και εμπορίας ναρκωτικών και είχε διαταχθεί να τον παρακολουθεί. β) Σκοπός της μεταβάσεώς του στη φυτεία, δεν ήταν η διενέργεια αυτοψίας για να ενημερώσει στη συνέχεια την Υπηρεσία του, αλλά η συγκάλυψη της υποθέσεως, κατόπιν προσυνηνοήσεως, όπως και έγινε, με την επιβεβαίωση του ισχυρισμού του Κ., κατά την προανάκριση, ότι τον είχε ενημερώσει για τη φυτεία, προκειμένου να ενεργήσει υπηρεσιακώς. γ) Η προσυνηνοήση έγινε προ της συλλήψεως του Κ., διότι, άλλως δεν θα ε γνώριζε τη θέση της φυτείας, την οποία και υπέδειξε στον Υπ/μο Ι.Γ.. δ) Δεν ενημέρωσε, όπως όφειλε, την Υπηρεσία του ώστε να γίνουν οι απαραίτητες υπηρεσιακές ενέργειες, με αποτέλεσμα, όχι μόνο να μη συλληφθούν οι δράστες, αλλά και να προβούν στην εν μέρει συγκομιδή της, γεγονός το οποίο σχολιάσθηκε δυσμενώς από τον τοπικό τύπο και την κοινή γνώμη. ε) Ανέφερε στον Αστυν. Υποδ/ντή Γ.Κ. για την πέμπτη φυτεία με αδικαιολόγητη βραδύτητα, ήτοι έλαβε γνώση την 29/8/90 και ανέφερε περί τούτου την 1/9/90. στ) Μετέβη μετά του Αστ/κα Χ.Φ. στην οικία του Ανθ/μου Σ.Κ., σε ακατάλληλη ώρα (01.00 της 26/8/90), καθ' ον χρόνο διαρκούσε η προανάκριση του Αστ/κα Κ., υπό Αξ/κών του Α.Τ. Β. και όταν του πληροφόρησε η σύζυγος του Σαλαμούρα, ότι την ώρα εκείνη ευρίσκετο

στην Υπηρεσία του (Α.Τ. Β.), δεν μετέβησαν προς συνάντησή του, αλλά αποχώρησαν, με αποτέλεσμα να θεωρηθεί η ενέργειά τους αυτή ύποπτη. Δεν αποδείχθηκε ότι ο εγκαλούμενος ανήκε στην σπείρα των καλλιεργητών ινδικής κάνναβης Α. Κ., Δ. Κ. κ.λ.π. Οι παραπάνω πράξεις του εγκαλουμένου πρώην Αρχ/κα ΜΠΣ (209052) Φ.Ε. του Ζ., συνεκτιμώμενες στο σύνολό τους, αποτελούν σοβαρά πειθαρχικά παραπτώματα και συνιστούν βαρέα παραπτώματα περί την Υπηρεσία και την πειθαρχία και πράξεις, οι οποίες καθάπτονται της τιμής και της υπόληψης αυτού και του Σώματος, κατά παράβαση του αρθ. 14 παρ. 1 εδ. β' και γ' του ΝΔ 935/71, σε συνδ. με το άρθρ. 58 του ΠΔ 22/96". Η απόφαση, όμως, αυτή, καθ' ο μέρος επιβάλλει στον εκκαλούντα την πειθαρχική ποινή της απόταξης για το υπό το στοιχείο ζ' παράπτωμα (:καλλιέργεια ινδικής κάνναβης) δεν είναι νόμιμη και τούτο διότι, με την υπ' αριθμ. 27/1998 απόφαση του Πενταμελούς Εφετείου Πειραιώς, ο εκκαλών είχε αθωωθεί για το ποινικό αδίκημα της καλλιέργειας ινδικής κάνναβης. Δεδομένου, όμως, ότι η αθώωση αυτή του εκκαλούντος εχώρησε λόγω αμφιβολιών περί της ενοχής του, το Δευτεροβάθμιο Ανακριτικό Συμβούλιο ηδύνατο μεν κατά νόμον να εμμένει στην επιβληθείσα πειθαρχική ποινή της αποτάξεως (πβλ. ΣτΕ 905/1990, 3674/2001), πλην με ειδική αιτιολογία δικαιολογούσα την αποκλίνουσα από την αθωωτική ποινική απόφαση διαφορετική κρίση του, και πάντως χωρίς αναγωγή στα υπό τα στοιχεία α' έως και στ' πειθαρχικά παραπτώματα, για τα οποία ο εκκαλών έχει ήδη τιμωρηθεί, και, περαιτέρω, χωρίς επίκληση των υπ' αριθμ. 359/1991 και 21-22/1993 αποφάσεων του Τριμελούς και Πενταμελούς Εφετείου Πατρών, αντιστοίχως, αφού η μεν πρώτη επικυρώθηκε από τη δεύτερη, η οποία ακολούθως αναιρέθηκε με την υπ' αριθμ. 27/1998 απόφαση του Αρείου Πάγου. 5. Επειδή, εν όψει των εκτεθέντων στην προηγούμενη σκέψη, η κρίση της εκκαλουμένης αποφάσεως, με την οποία το δικάσαν Δικαστήριο έκρινε αντιθέτως, δεν είναι νόμιμη και ως εκ τούτου η απόφαση αυτή πρέπει να εξαφανισθεί κατά τον βασίμως προβαλλόμενο σχετικό λόγο εφέσεως. 6. Επειδή, το Δικαστήριο, μετά την εξαφάνιση της εκκαλουμένης αποφάσεως προβαίνει, κατ' άρθρον 64 του Π.Δ. 18/1989 (Α, 8), στην εκδίκαση της από 22.11.1999 αιτήσεως ακυρώσεως του εκκαλούντος, η οποία πρέπει να γίνει δεκτή, σύμφωνα με τα εκτεθέντα ανωτέρω στην υπ' αριθμ. 4 σκέψη της παρούσης, και να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 61/1999 απόφαση του Δευτεροβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου Ανθυπαστυνόμων - Αρχιφυλάκων και Αστυφυλάκων της ΕΛ.ΑΣ. Δ ι ά τ α ύ τ α Δέχεται την υπό κρίση έφεση και εξαφανίζει την υπ' αριθμ. 1776/2000 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Εκδικάζει την από 22.11.1999 αίτηση ακυρώσεως και ακυρώνει την υπ' αριθμ. 61/1999 απόφαση του Δευτεροβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου Ανθυπαστυνόμων - Αρχιφυλάκων και Αστυφυλάκων της Ελληνικής Αστυνομίας. Διατάσσει την επιστροφή του παραβόλου και Επιβάλλει στο Δημόσιο τη δικαστική δαπάνη του εκκαλούντος - αιτούντος και για τους δυο βαθμούς δικαιοδοσίας, η οποία ανέρχεται σε (760+61) οκτακόσια είκοσι ένα (821) ευρώ. Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 14 Ιανουαρίου 2003 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 27ης Μαρτίου 2003.

3.ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ:

ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ: ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΟΠΟΣ: ΑΘΗΝΑ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ: 2223

ΕΤΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: 2003

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αυτοδίκαιη έκπτωση υπαλλήλου από την υπηρεσία σε περίπτωση έκδοσης σε βάρος του αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης ποινικού δικαστηρίου. Για την έκπτωση εκδίδεται υποχρεωτική σχετική διαπιστωτική πράξη χωρίς προηγούμενη απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου. Η αναστολή εκτέλεσης της ποινής δεν ασκεί επιρροή στην επέλευση της έκπτωσης.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριθμός 2223/2003ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣΤΜΗΜΑ Γ΄Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 27 Φεβρουαρίου 2003, με την εξής σύνθεση : Γ. Σταυρόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ' Τμήματος, Π.Ν. Φλώρος, Α. Γκότσης, Σύμβουλοι, Μ. Γκορτζολίδου, Π. Καρλή, Πάρεδροι. Γραμματέας η Δ. Μουζάκη, Γραμματέας του Πλ Τμήματος.Για να δικάσει την από 18 Σεπτεμβρίου 2001 έφεση :του Ι. Σ., κατοίκου Πύργου Δυρού ν. Λακωνίας, ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Γ. Ναυπλιώτη (Α.Μ. 2129) που τον διόρισε στο ακροατήριο,κατά του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.), το οποίο παρέστη με τον δικηγόρο Ι. Ευαγγελόπουλο (Α.Μ. 5189) που τον διόρισε με πληρεξούσιο,και κατά της υπλ αριθμ. 2043/2000 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Α. Γκότση.Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του εκκαλούντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους εφέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η έφεση και τον πληρεξούσιο του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο 1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης εφέσεως καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο (ειδικά έντυπα 1693913 και 9577659, σειράς Αλ, έτους 2001).2. Επειδή, με την κρινόμενη έφεση ζητείται η εξαφάνιση της αποφάσεως 2043/2000 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Με την απόφαση αυτή απορρίφθηκε αίτηση ακυρώσεως του εκκαλούντος κατά της υπλ αριθμ. Φ. 00/15275/21.10.1999 πράξεως του Διοικητή του Ι.Κ.Α., με την οποία διαπιστώθηκε η αυτοδίκαιη έκπτωση από την υπηρεσία του εκκαλούντος, μόνιμου υπαλλήλου του Ι.Κ.Α. με βαθμό Βλ της κατηγορίας ΠΕ, λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης του. 3. Επειδή, στο άρθρο 150 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999 ¶ Αλ 19), ο οποίος κατά το άρθρο 2 παρ. 1 αυτού εφαρμόζεται και επί των υπαλλήλων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ορίζεται ότι : «Ο υπάλληλος εκπίπτει αυτοδικαίως της υπηρεσίας, εφόσον με αμετάκλητη δικαστική απόφαση : α) καταδικασθεί σε ποινή τουλάχιστον πρόσκαιρης κάθειρξης ή σε οποιαδήποτε ποινή για πλημμέλημα από τα αναφερόμενα στην περ. α της παρ. 1 του άρθρου 8 ή σε οποιαδήποτε ποινή για λιποταξία, β)του επιβληθεί **στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων**. Η έκπτωση επέρχεται από την ημερομηνία δημοσίευσης της αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης. Για την έκπτωση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της

Κυβερνήσεως». Περαιτέρω, στην παρ. 1 του άρθρου 8 του αυτού Κώδικα ορίζεται ότι : «Δεν διορίζονται υπάλληλοι : α) Όσοι καταδικάστηκαν για κακούργημα και σε οποιαδήποτε ποινή για κλοπή υπεξαίρεση (κοινή και στην υπηρεσία), απάτη, εκβίαση, πλαστογραφία, απιστία δικηγόρου, δωροδοκία, καταπίεση, απιστία περί την υπηρεσία, παράβαση καθήκοντος, καθ' υποτροπή συκοφαντική δυσφήμιση, καθώς και για οποιαδήποτε έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής. β». Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, οι οποίες δεν αντίκεινται στις περί προστασίας της μονιμότητας των υπαλλήλων συνταγματικές διατάξεις (βλ. Σ.τ.Ε. 2857/1985 Ολομ., 1889/2001 κ.α.), η έκπτωση του υπαλλήλου υπό την υπηρεσία και την κατεχόμενη απ' αυτόν θέση επέρχεται αυτοδικαίως από τη χρονολογία δημοσιεύσεως της καταδικαστικής αποφάσεως, αν κατ' αυτής δεν επιτρέπεται η άσκηση ενδίκων μέσων, ή από τη χρονολογία κατά την οποία η καταδικαστική απόφαση κατέστη αμετάκλητη. Για την επέλευση δε του νομικού αυτού αποτελέσματος και εφόσον, κατά τα προεκτεθέντα, έχει υπάρξει αμετάκλητη καταδίκη του υπαλλήλου για κάποιο από τα ως άνω ποινικά αδικήματα, εκδίδεται υποχρεωτικά σχετική διαπιστωτική πράξη από την αρμόδια για την απόλυση αρχή, χωρίς προηγούμενη απόφαση του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου (βλ. σχετ. ΣτΕ 1889/2001).4. Επειδή, όπως προκύπτει από την εκκαλούμενη απόφαση και τα στοιχεία του φακέλου, με την υπ' αριθμ. 254/1997 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Σπάρτης ο εκκαλών καταδικάστηκε σε ποινή φυλακίσεως έξι (6) μηνών για το αδίκημα της παραβάσεως καθήκοντος, στο οποίο, όπως έκρινε το ποινικό δικαστήριο, υπέπεσε κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του ως προϊσταμένου του παραρτήματος του Ι.Κ.Α. Σκάλας Λακωνίας τον Φεβρουάριο του έτους 1992. Το Τριμελές Εφετείο Ναυπλίου, το οποίο επελήφθη κατόπιν εφέσεως του εκκαλούντος κατά της ως άνω αποφάσεως, με την υπ' αριθμ. 780 Α/1998 απόφασή του του επέβαλε ποινή φυλακίσεως πέντε (5) μηνών για το αυτό αδίκημα. Κατά της τελευταίας αυτής αποφάσεως ο εκκαλών άσκησε αίτηση αναιρέσεως, η οποία απορρίφθηκε με την υπ' αριθμ. 1365/1999 απόφαση του Αρείου Πάγου, η οποία δημοσιεύθηκε στις 21.9.1999. Κατόπιν τούτων εκδόθηκε η προσβληθείσα με την αίτηση ακυρώσεως του εκκαλούντος υπ' αριθμ. Φ. 00/15275/21.10.1999 πράξη του Διοικητή του Ι.Κ.Α. με την οποία διαπιστώθηκε η αυτοδίκαιη έκπτωση του εκκαλούντος από την υπηρεσία την 21.9.1999, περίληψη δε της διαπιστωτικής αυτής πράξεως δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (τεύχος ν.π.δ.δ. 175/4.11.1999). Με τα δεδομένα αυτά και εφόσον, ειδικότερα, εχώρησε αμετάκλητη ποινική καταδίκη του εκκαλούντος για αδίκημα προβλεπόμενο στο άρθρο 150 παρ 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ. 1 του Υπαλληλικού Κώδικα, ορθώς κρίθηκε με την εκκαλούμενη απόφαση ότι νομίμως και κατά δεσμία εκ του νόμου ενέργεια εκδόθηκε από την οικεία διοικητική αρχή η διαπιστωτική πράξη περί αυτοδίκαιης εκπτώσεως από την υπηρεσία του εκκαλούντος και, συνεπώς, ο λόγος εφέσεως με τον οποίο υποστηρίζεται το αντίθετο πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Εξάλλου, οι ισχυρισμοί του εκκαλούντος που αναφέρονται στην ορθότητα των αποφάσεων των ποινικών δικαστηρίων πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτοι (πρβλ. ΣτΕ 3604/1996, 2170/1988, 790/1986).5. Επειδή, τέλος, προβάλλεται ότι εσφαλμένα απορρίφθηκε από το διοικητικό εφετείο ο λόγος ακυρώσεως του εκκαλούντος κατά τον οποίο η πιο πάνω διαπιστωτική πράξη περί αυτοδίκαιης εκπτώσεως του ήταν μη νόμιμη και ακυρωτέα, γιατί με την υπ' αριθμ. 780 Α/1998 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου, η οποία κατέστη αμετάκλητη, διατάχθηκε η αναστολή εκτελέσεως της επιβληθείσης ποινής επί τριετία, μαζί δε με την κύρια ποινή, σύμφωνα με το άρθρο 104 παρ. 2 του Ποινικού Κώδικα, αναστέλλονται και όλες οι παρεπόμενες ποινές στέρησης δικαιωμάτων και ανικανότητες και, συνεπώς, και η αυτοδίκαιη έκπτωση από το αξίωμα του

υπαλλήλου. Και ο λόγος αυτός εφέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Τούτο δε γιατί, όπως συνάγεται από τις προεκτεθείσες διατάξεις του άρθρου 150 του, μεταγενέστερου του Ποινικού Κώδικα, Ν. 2683/1999, με τις οποίες ρυθμίσθηκαν ειδικά και προς το σκοπό της δημιουργίας αυστηρότερου καθεστώτος, χάριν του συμφέροντος της δημόσιας υπηρεσίας, τα σχετικά με την έκπτωση των καταδικασθέντων υπαλλήλων, ο τρόπος εκτέλεσής και, συγκεκριμένα, η αναστολή εκτέλεσής της επιβληθείσας ποινής βάσει του Ποινικού Κώδικα δεν ασκεί επιρροή επί της αυτοδικαίως επερχόμενης εκπτώσεως λόγω αμετάκλητης καταδίκης σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις (βλ. σχετ. ΣτΕ 2903/2002, πρβλ. επίσης ΣτΕ 5284/1997, 3506/1982, 864/1971 κ.α.). Δ ι ά τ α ύ τ α Απορρίπτει την έφεση. Διατάσσει την κατάπτωση του κατατεθέντος παραβόλου και επιβάλλει στον εκκαλούντα τη δικαστική δαπάνη του Ι.Κ.Α. εκ τριακοσίων ογδόντα (380) ευρώ. Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 3 Μαρτίου 2003. Πρόεδρος του Π' Τμήματος Η Γραμματέας του Π' Τμήματος Γ. Σταυρόπουλος Δ. Μουζάκη και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2003. Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος Η Γραμματέας Γ. Σταυρόπουλος Ο. Κουτεντάκη

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δαγτόγλου Π., Ατομικά Δικαιώματα Α΄, Αθήνα-Κομοτηνή 1991
- Δαγτόγλου Π., Ατομικά Δικαιώματα, 2005
- Δερβιτσιώτης Α., Οργάνωση του Κράτους, 1998
- Δημητρόπουλος Α., Συνταγματικά Δικαιώματα, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου, Τόμος ΙΙΙ, Ι΄ Έκδοση, Αθήνα 2004
- Καρράς Α., Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1998, 2^η έκδοση
- Μαυριάς Κ., Συνταγματικό Δίκαιο, 2004
- Παπαδημητρίου Γ., Τα Όργανα του Κράτους -Το εκλογικό σώμα, 1981
- Ράικος Αθ., Δικονομικό εκλογικό δίκαιο, 1982
- Χρυσανθάκης Χαράλαμπος, Το Σύνταγμα και τα Πολιτικά Δικαιώματα των Δημοσίων Υπαλλήλων

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΔΣΑ
- www.greeklaws.com/pubs

ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

- ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 935/1975 αρ.14 παρ. 1
- « ΝΟΜΟΣ » 1729/1987 αρ. 6 παρ. 1
- « ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ » 22/1996 αρ. 58
- ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1975 (Corpus)

